

9161

ARCHIVO DE LIBROS

ML. 11. 11. 11.  
NUEVA BARRERA  
BARCELONA

BARCELONA

ARXIU CENTRAL LÍRICH-DRAMÁTICH DE D. RAFEL RIBAS  
UNIÓ, NÚMERO 5, PIS TERCER

LO  
PUNYAL D' OR

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

A. FERRER Y CODINA

Caballer de la reyal y distingida ordre de Càrles III

Preu 8 rals

ESTABLIMENT TIPOGRÁFICH

DE

BERNABÉ BASEDA.—Villarroel, 17, Ensanche

1883



ARCHIVO DE LIBROS TEATRALES  
..... DE .....  
**M. PANÉ**  
NUEVA DE DULCE, 10  
BARCELONA

# LO PUNYAL D'OR





ARCHIVO DE LIBROS  
DE  
M. PANTI  
NUEVA DE DULCE, 10  
BARCELONA

# LO PUNYAL D' OR

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

A. FERRER Y CODINA

Caballer de la reyal y distingida ordre de Càrles III



ESTRENAT AB BRILLANT ÈXIT EN LO

TEATRE CATALÁ

INSTALAT EN LO DE ROMEA, LA NIT DEL 31 DE JANER DE 1883



BARCELONA

ARXIU CENTRAL LÍRICH-DRAMÁTICH DE D. RAFEL RIBAS

UNIÓ, NÚMERO 5, PIS TERCER

1883



A LA MEVA AMIGA

LA DISTINGIDA PROFESSORA Y CONCERTISTA DE PIANO

Senyoreta Donna Josephina Brito.

Estás ja en ta patria; en la dolsa y poética México; pot ser ja no 'ns veurém may més; jo soch Sol que va á la posta, y tu 'l que surt de la mar blava ab regalims d' or ruhents; jo casi vell, tu casi nina; si d' aquí uns quants anys, en que tu estarás en lo plé de ta vida, tot passeijant per aqueixas boscurias de eterna verdura, á la caiguda de la tarde, sents la remor de las arbredas, que jemegan al pas del ajugassat ventijol, desvetllantne al cantador sinsonte y omplint tot lo redós de tendra melanjía, alsa 'ls ulls y aixeca al cel un Parenostre per lo poeta catalá que t' ha admirat tant y t' ha professat lo ver amor de un tendre jermá; jo de segur que ja descansarè de las fatigas y dolors ab que lo món nos regala.

A. Ferrer y Codina.

# REPARTIMENT

---

PERSONATJES		ACTORS
ESTRELLA	40 anys. . . .	SRA. PALLARDÒ.
N' ADELETA	18 » . . . .	» PARRENYO.
GALCERAN	20 » . . . .	SR. GOULA.
FARRICH	50 » . . . .	» FONTOVA.
COMTE ARNALD	45 » . . . .	» VIRGILI.
HUCH	50 » . . . .	» PIGRAU.
BRAS DE FERRO	50 » . . . .	» MUNS.
MANRICH, patje	14 » . . . .	SRTA. FONTOVA.

PATJES, BALLESTERS, FONERS, GOSSERS, FALCONERS,  
ESCUDETS, TROMPETERS, SOLDATS, ETC., ETC.

---

Época: segle XIV.—Lloch de l'acciò: castells feudals de  
Catalunya.

---

~~~~~  
Ningú podrà traduhir, representar ni reimprimir aquest drama, sens permís de son autor. L' *Arxiu* de D. Rafel Ribas es l' únich encarregat d' aquesta obra y ab ell deurán éntendres tots los teatros y societats particulars que vulgan representar-lo.

Quedan reservats tots los drets.

Queda terminantment prohibida la representació d' aquest drama en tots los teatros que paguin ménos de vint rals per acte de drets de propietat.

~~~~~

BARCELONA  
ESTABLIMENT TIPOGRÁFICH DE BERNABÉ BASEDA  
17, VILLARROEL, 17.



## ACTE PRIMER

Sala del castell de Guillém de Rocafort. Forillo ab dos grans portals p' els qu' es veu una galeria y horisont de boscurias. En lo centre, un gran escaifa-panxas, y á cada part una armadura complerta.—A l'esquerra dos portas que donan á dins del palau, y á la dreta una soberca balconada ab vidres de colors, mitx oberta, per la que entra un raig de lluna.

Mobles de la época, y del sostre penja una gran llántia moruna.

Al aixecarse 'l teló, Huch está de guarda en la finestra ab ballesta armada y com qui espía á fora.

### ESCENA I.

HUCH, després COMTE ARNALD.

HUCH.            ¡Cóm llisca la blanca lluna  
pel mar de l' immensitat!  
¡Cóm sos raigs d' argent envía  
desde son ample palau!  
Blanca coloma perduda,  
¿quánts y quénts segles que vas,  
ferm ton vol, sense aturarte,  
sens ton curs veurers desviat?  
¿Hónt es lo lloch hont vas náixer?  
¿Qui 't destra al fons del espay?  
¿Hónt es lo punt hont ta fossa  
los titáns han de cavar?  
¿Per qué tos sartells de perlas  
lligas al fron dels humans,  
si encara ton brill no 'ls toca  
ja llumenan son fossar?  
¡Huch!            (*Fondo dreta.*)

COMTE.            ¡Comte Arnald!

HUCH.            ¿No ha vingut?

COMTE.

HUCH.            La bandola no ha sonat  
y 'ls miradors de la nina

- com gola de llop están.
- COMTE. Qui sab... pot ser que no vinga.  
Avuy fá no sè quants anys  
de la mort del Comte Anfós,  
y per xó 'l rès será llarch.  
Y si ell ho ha sapigut...
- HUCH. ¿Avuy, Comte Arnald, els fá?...  
COMTE. Avuy...  
HUCH. Val més oblidarho.  
COMTE. Sí, val més... Llavors demá...  
HUCH. Si l' infern no s' hi atravesa  
demá no tindreu rival.
- COMTE. Conto ab tu...  
HUCH. Y jo ab las vilas  
que m' vai dir.
- COMTE. No t' faltarán,  
si 'l ferro de ta ballesta  
per son pitral fas entrar.
- HUCH. ¿La comtesa ho sab?  
COMTE. Na Estrella  
está per cumplí 'l manat  
de 'n Guillém, per jo esposarla.
- HUCH. ¡Qui á las donas entenderá!...  
¡Estimarse més que á vos  
al fill d' un obscur jutglar!...
- COMTE. Parlém de tot, Huch. Lo rey  
sembla 's torna á recordar  
del fet del Torrent.
- HUCH. ¡Qué diheu!  
Jo m' creya que ni borrar  
ne quedaba ja d' alló.
- COMTE. Donchs ne queda; ara ja ho sabs.  
HUCH. ¿Y creyeu que hi há perill?  
COMTE. Ara ho crech molt més qu' avants,  
(*Ab misteri.*)  
pus he sabut que l' acer  
ab que l' Comte vaig matar,  
va deixarli un tros de punta  
enclavada en lo pitral.
- HUCH. Fonent l' acer, lo perill  
desapareix.
- COMTE. Es que ja  
no 'l tinch, temps fá, en mon poder.
- HUCH. En no habent' hi cap senyal...  
COMTE. Era la fulla daurada,  
d' or lo puny, y en ell grabat  
mon escut hi había.
- HUCH. ¡Oh!  
¿Y en vostre poder no está?  
COMTE. Com que no 'n sabia res  
de que s' haguès espuntat,

lo donguí per l' altre fet  
del infant.

HUCH. Ah!... del infant...

Lo vau doná á n' en Ferrandi...

COMTE. Sí.

HUCH. Bè; per 'xó no temau.

(*Després de reflexionar.*)

Ferrandi degué morir  
dels bandolers á las mans,  
y del punyal fòs, un juheu  
l' or de segú 'ls va comprar.  
Mes, ¿per qué vareu volguer  
assassiná aquell infant?

COMTE. Vaig tèmer per si aquell nin  
se 'm semblès...

HUCH. No es mal pensat.

¿Y algú tè la punta?

COMTE. 'L rey.

HUCH. ¡El rey!... ¡Malum, Comte Arnald!

(*Espantat.*)

¿Qué n' haurém tret, allavoras,  
fins d' anarhi enmascarats?  
Y no es rés: mort y deshonra...  
Comte Arnald, tinch pòr del cap.

(*Variant de tó.*)

Y en Guillém després casarshi  
creyentla tan pura... encar  
que sols va ser per la forsa  
y per la nit escutats.

COMTE. Lo qu' hem de fer, posá un mòs  
á la boca.

HUCH. Per mi ray...

Fá algun temps, sí, que per poch  
ella 's descubreix...

COMTE. ¿Sí? ¿Quán?

HUCH. Ja recordeu aquells jorns  
que lliscant pe 'l mar las naus,  
darrera en Roger de Flor  
'navam á Grecia á lluitar  
pera defensar á Andrónich,  
per nosaltres tan ingrat.  
Ja sabeu qu' en vá lo Comte  
volguè en lo castell deixar  
á Na Estrella, ma senyora;  
que al fi, ablanit per son plany,  
la va deixá corre ab ell  
los perills de terra y mar.  
Infladas las blancas velas,  
fèya dos dias que ja  
habiam deixat Mesina,  
quan, de repent, volguè 'l fat

que malaltà la Comtesa  
caiguès, ab febra mortal.  
Una nit que en la cuberta  
donaba als capdills son plan  
en Roger, jo era á la cambra,  
de la Comtesa al capsal.  
Lo deliri era terrible;  
terrible lo mal estar.  
De prompte, se treu de sobre  
los damascats embolcalls,  
y si no hi sòch amaten,  
fins de la llitera cau.  
Jo la subjectava ab forsa,  
y quan ja anava á cridar  
als patjes, que prop la cambra  
estaban endormiscats...  
—¡Eudalda!—diguè ab veu ronca  
y 'ls ulls enrogits de sanch;  
—¡Eudalda, vaig á morir,  
pero deixa 't digui avants  
que si acás trovas lo fill  
que 'm van robar, vint anys fá,  
á la llum de las fogueras  
de la nit de Sant Joan,  
li diguis que en sa deshonra  
sa mare no hi prenguè part;  
qu' en nit d' hivern nuvolosa  
y en lo peu del torrent gran,  
me va robá un tros d' entranya  
un caballer inhumá,  
habent mort avants mon pare  
lo Comte Anfós!—y palpant  
llavors per entre las robas,  
y sens dar 'm rés:—Tè,—esclamá,  
—es lo tros d' escapulari  
que al robar 'm mon fill, mès tart,  
quedá á mas mans, del que duya  
l' infantò.—Llavors entrá  
en Guillém dins de la cambra,  
sent lo Concell acabat,  
y com si Dèu 'guès volgut  
que res 'guès entés, lo cap  
deixá anar tota esbahida,  
com tany per dalla segat.  
L' endemá, ja la comtesa  
anava per bè, y jamay  
so sentit una paraula  
que lo fet fes esmentar.  
Bè, bè, Huch; deixém aixó are;  
lo qu' has de fer, llivertar 'm  
del fill del jutglar Farrich.

COMTE.

- HUCH. Ja 'l podeu dar per finat.  
COMTE. Apunta 'l bè, que, si escapa,  
ja sabs qu' es de sobras brau;  
que allà á Grecia no hi había  
mès valent almogavar.
- HUCH. De que 'l doncell es valent,  
millor que jo, ningú ho sab.  
Encara 'm sembla que 'l miro  
lo primer cop qu' en lo camp  
medírem las nostras armas  
ab lo turch: ¡gloriòs Sant Pau!...  
y era un baylet...quina grapa!  
Acotat sobre 'l caball  
'guèrau dit qu' era un Sant Jordi  
per lo bell y per lo brau.  
Capitá de sa briballa  
en Guillém lo nomená,  
sens' mirar per rés que fos  
lo fill del malehit jutglar.
- COMTE. Donchs convè que despareixi.  
HUCH. Aixó no 'l llivertará  
de ma ballesta... Y, diheu:  
¿Es cert lo que van contant,  
qu' en Roger de Flor es mort?
- COMTE. En Andrinópolis jau  
baix l' acer del fill d' Andrónich;  
pero 'ls almogavars, van  
semblant la mort y l' incendi  
de Grecia en vilas y camps,  
y del Hebrón la corrent  
ab roija sanch s' ha avinat.
- HUCH. ¡Quí poguès trovarse allí!...  
COMTE. A Roger de Flor venjar  
podrán encar' los que quedan  
ab dolls de la grega sanch.  
Tu 'm fas massa falta aquí.  
(*Sona una bandola en lo jardí.*)  
Es ell. Al fi n' ha arribat.  
(*Exclamació dels dos.*)
- HUCH. L' infern encar vos ajuda;  
pregueu per ell. (*Apunta la ballesta.*)

## ESCENA II.

Los mateixos, FARRICH, vesteix de jutglar ab cucurulla posada, cascabells en las puntas y jugant ab un bilboquet; porta una perilla ampla, llarga y punxaguda, y enterament blanca. Al entrar fá una gran riallada, y lo Comte y Huch se giran ab prestesa.

- HUCH. (¡Mal rellamp!)  
(*Baixant la ballesta.*)
- FARRICH. ¡Hola, companys!

- COMTE. ¿Ets tu?...  
(Ab despreci.)
- FARRICH. ¿Que no us agrada?
- COMTE. Molt.
- FARRICH. ¡Eh!...
- HUCH. (¡A quín punt d'aná á venir!)
- FARRICH. ¿Qué apuntavas, Huch?
- HUCH. Ca, rés.  
Lo Comte Arnald qu' ara 'm deya  
que de ma ballesta 'l tret,  
que may falla, no aniría  
al cim del avellaner.
- FARRICH. Jo crech, com lo Comte Arnald,  
que lo qu' es lo tiro aquet  
l'avellanè no tocaba.
- HUCH. ¿Ho vols veurer? (Anant á apuntar.)
- FARRICH. Ja 't fas vell;  
y 't tornas igual que 'l Comte,  
fello y tonto... No us cremeu...  
Bè, de fello no t' hi tornas,  
que ja ho ets de naixement.
- HUCH. ¡Comte Arnald!
- FARRICH. Ah, sí, ajudeulo.
- COMTE. Farrich!...
- FARRICH. Farrich... (Escarnintlo.)
- COMTE. Si acás creus  
que t' haig d'aguantar las burlas,  
t' erras... no sòch en Guillém...  
FARRICH. Deixa en pau als morts... Tu, Huch,  
'm convè parlá' en secret  
ab lo Comte, y ja no vol  
que de guarda estiguis mès.  
¿Veyeu qu' essent jo al devant  
tampoch podriau fer rés?...  
¿No es vritat? (Al Comte.)
- HUCH. Pero...
- FARRICH. (Empenyentlo.) ¡Apa, apa!  
Cap á fora... Avants, atent...  
(Cambiant de tó.)  
Si p' el cap un'altra volta  
de tirá al avellaner  
te passès, y ta ballesta...  
¡sens volguè!... á mon fill toquès,  
recórdat que hi há tres forcas  
en los marlets del castell.  
Fès via...
- HUCH. Es que jo...
- FARRICH. Phst... (Empenyentlo.)  
(Para la bandola. Huch s' en va.)
- COMTE. ¡Basta! (Enfadat.)
- FARRICH. ¡Uy, qu' aviat ens enfadém!...

- Sembla que tu sigas l' amo...  
y... fas mal, perque no ets rés.  
COMTE. Jo la gent d' armas comando...  
FARRICH. Y com jo no ho sòch, hi perts  
los drets ab mi.
- COMTE. ¡Basta ja!  
FARRICH. Si vuy.  
COMTE. ¡Voldrás!  
FARRICH. ¡No voldrà!..  
COMTE. Y si d' un jutglar las burlas  
la Comtesa encar' permet,  
jo farè qu' aviat no pugas  
fèrmen cap... ¡Hola!... (Cridant.)
- FARRICH. ¡Correu,  
que vè lo grech!... ¡per ma vida  
qu' hem de riure si algu vè!  
COMTE. Te creus que 'm fas pòr tal volta?  
FARRICH. Tu á mi sí. Hasta m' hi assèch. (Pausa.)  
¿Que ja no vols ferme prendre?  
COMTE. ¡Per ma vida!...  
FARRICH. ¡Qu' ets valent!...  
Fá vint anys, aytal hassanya  
allá en Sicilia vas fer,  
qu' es llástima no la sápigam  
en tots los vehinals castells.  
COMTE. ¿Qué vols dir?  
FARRICH. Qui ho contaria  
millor que jo encar, pot ser  
fòra ton butxí... en Ferrandi.
- COMTE. ¿Has dit Ferrandi? (Aterrat.)  
FARRICH. ¿Qué tens?  
(Aixecantse.)
- COMTE. ¿Y hónt es en Ferrandi?  
FARRICH. Es mort.  
(Després d' una pausa.)
- ¿Oy que respiras mès bè?  
COMTE. ¿Y ahónt va morí?  
FARRICH. En mos brassos.  
¿No vols cridar? ¡Crida!... ¡Eh, eh!...  
(Rient.)
- COMTE. Digas, jutglar malehit,  
¿fá molt que morí?  
FARRICH. Molt temps;  
ja ha passat, sí; pero avants  
m' encarregá que 't diguès  
que si á la sèva germana  
li vas fè aforçar, al cel  
demanaria venjansa  
sobre de tu, y que... y que  
'l punyal que váres darli  
per matá al infant, tot ell

- fou clavat en sas entranyas...  
¡Ja no vols cridar... ¿no ho veus?  
COMTE. ¿Y 'l punyal?  
FARRICH. No 'n passis ànsia;  
jo 'l tinch.
- COMTE. ¡Tu...!  
FARRICH. Es al castell.  
COMTE. Dòmel, te 'n darè 'l que vullgas!...  
FARRICH. So pensat vendrel al rey.  
COMTE. ¡Al rey!  
FARRICH. Segons m' han contat  
y, fá poch que ho sè, per cert,  
lo rey compra los punyals  
d' or, y sò sabut també  
que pe'ls que son espuntats  
en paga encara més preu.
- COMTE. T' he dit que 'n darè 'l que 'n vullgas.  
FARRICH. ¿Me 'l pagarás més que 'l rey?  
(¡Com l' angoija l' atormenta!)  
COMTE. Mès que 'l rey... ¿Murmuras?...  
FARRICH. Rés;  
sino que parlant d' aixó,  
'm recorda un altre fet  
que hi figura un punyal d' or;  
no, no crech que siga aquest...  
Cá, ¿no sabs? la mort del Comte  
de Rebolá, y com va ser  
ferit ab un punyal d' or,  
y dins lo pitral l' acer  
deixá la punta clavada...  
¿Comte Arnald, qué tens?
- COMTE. No rés.  
FARRICH. Qualsevol aquí diria  
ab la cara que fas, que  
'l punyal que á n' en Ferrandi  
váres dar, es lo mateix  
que va ferí al pobre Comte.
- COMTE. ¡No!  
FARRICH. No tremolis, ja ho crech,  
(*Turbat.*)  
y si bè era lo bon Comte  
de Rebolá, amich del rey,  
no habent 'sèt tu l' assessí  
no has de tèmer.
- COMTE. Bè; ¿quín preu  
ne demanas del punyal?  
FARRICH. Pero, ¿per qué 'l vols?  
COMTE. Es que  
com que gran amich jo era  
del de Rebolá també,  
voldria fer presentalla  
del arma al rey jo mateix.



FARRICH. Vèsten lluny de n' Adeleta.  
COMTE. ¡Fugir jo d' ella! Ja ho veig,  
per deixar lliure á ton fill...  
FARRICH. Ho has encertat: per' xó es!  
COMTE. Primer perdria la vida.  
FARRICH. Donchs, Comte, aquest es lo preu.  
COMTE. Tu deliras...  
FARRICH. Crech qu' ets tu!  
Vaja, ¡vols que 'l vengui al rey!  
COMTE. ¿Que al rey vendrás lo punyal?  
Ans un mós te posarè,  
ó per 'quet balcô...  
FARRICH. ¿Qui, tu?...  
(S' agafan.)

### ESCENA III.

Mateixos, GALCERAN, (dreta-foro).

GALCERAN. ¡Comte Arnald!... ¿Qué aneu á fer?  
(Se separan.)  
... ¿Y sòu vos qui aixís ataca  
á un home indefens y vell?  
Fellò sòu, y deu las gracias  
qu' en las cambras nos trovém.  
FARRICH. 'Guèram vist qui hi 'guera anat.  
COMTE. Poch respecte 'm teniu, veig,  
y com que jo vos comando  
y baix mon domini esteu,  
may comptes de lo que faig  
al fill d' un jutglar darè.  
GALCERAN. Al fill d' un...! Sino que exemple  
d' ordre, donar aquí dech,  
cambiar, per Dèu, vos faría  
lo tó altivol que gasteu!...  
¡Fill d' un jutglar...! Es vritat;  
nostra sort així ho volguè;  
mes, per mon valor, de Grecia  
escut vaig portá y quartels  
que á n' els del Comte d' Arnald  
no tenen qu' envejar rés;  
y si de mon pare 'l nom  
may humillarme poguès,  
de la noblesa que 'm sobra  
tant alt l' ennobleixo á n' ell,  
que us tiro, Comte, á la cara,  
en son nom, mon guantelet.  
(Al aná á tirarli, Farrich li agafa 'l bras.)  
COMTE. ¡Aixó á mí!  
(Desvain.)  
FARRICH. Noy, dèixal!

GALCERAN. ¡Pare!  
(*Desvainá també.*)

COMTE. ¡En guarda!

GALCERAN. ¡En guarda!

FARRICH. Donchs vès.  
(No t' arrendo la ganancia.)  
(*Per 'l Comte.*)

N' ADELETA. (Baixan las espasas.)

COMTE. (Surt dreta). Ja 'ns veurém! (Baix.)

GALCERAN. ¡Per Sant Jordi que ja 'm tarda! (Baix.)

FARRICH. (Demá l' acer tindrà 'l rey.)  
(Surt esquerra.)

### ESCENA IV.

GALCERAN, N' ADELETA, (foro esquerra).

N' ADELETA. ¡Galceran!..

GALCERAN. ¡Sol de ma pensa,  
com lo qu' en alt cobricel  
fabrica 'l dia en lo cel  
y ab pols de diamants lo llessa!...  
¡Mès valuòs qu' ell!... que no tens  
de la posta los esculls,  
pus quan te pons en los ulls  
surts al mar dels pensaments..  
Esperansa del que pena  
per ditxa jamay lograda,  
com ona á còrrer damnada  
per morir sempre en la arena.  
¿Per qué avuy ton mirador  
órfa n' es de ta hermosura,  
fentne llessá á la ventura  
los cants á ton trovador?

N' ADELETA. Han durat las oracions  
fins hora molt avansada,  
per ser avuy la diada  
que morí lo Comte Anfans.

GALCERAN. Tambè mort es de ma vida  
el no véurert, nina hermosa,  
y agonía pesarosa  
cada instant de despedida.  
¡Quánt ha de sufrir mon cor,  
quan el que mort tan sofreix!  
Éll, tan sols un colp pateix,  
y jo tants, ab tants que 'm mor'  
Vida 'm dona ta mirada,  
quan m' abrigalla en son vel;  
mort, quan no brilla en mon cel  
de ton rostre la estelada;

y mil voltas, ¡ay de mí!  
sento de mort la punyida,  
pus si 'm donas mil cops vida,  
mil cops també 'm fás morí.

N' ADELETA. Parla, que casi no gosa  
l' ayma de goig respirar!...  
Sentinte d' amor parlar,  
sòch, ¡Galceran! tan ditxosa!...  
Si un jorn, á un dels dos, la mort  
escullis ab sanya fèra...

GALCERAN. Si mon amor ser poguera,  
moriria ab mon amor.

N' ADELETA. Y si tu fossis, ardida  
moriria, pus per sort,  
no es darse mort qui, al dars' mort,  
dantse mort, se dona vida.

(*Anant al finestral.*)

GALCERAN. Mira; tot al redòs calla;  
com embulls de glassa, 'l vent  
cull las boyras del torrent  
y 'l cim dels monts embolcalla.  
La lluna, al cim de 'l brancatje  
no 's vol encara amagar,  
tal volta per escoltar  
nostre amoròs prometatje.

(*Extenent la mà envers la lluna.*)

Jo 't juro que ni ab la mort  
mon amor donará fi.

N' ADELETA. Y jo 't jur' que ni al morí  
ha de morí mon amor.

GALCERAN. N' Adeleta, N' Adeleta,  
deixa que mulli ab mon plant...

N' ADELETA. La lluna ja 's va amagant  
de nostre amor satisfeta.  
De ma passió benhaurada  
te 'n dono aquí lo sagell.

(*Li dona una banda blanca.*)

GALCERAN. ¡Una banda!

N' ADELETA. Ab mon cabell  
mon amor te l' ha brodada.  
Que de ton pit may la trega  
la má freda del olvit,  
y que embolcalli ton pit  
en la tenda y en la brega.

GALCERAN. Ella será en llunyadansa  
consol á ma sort funesta,  
tal com en negra tempesta  
l' arch brillant de l' esperança.  
¡Oh! ¿Per qué l' avara sort  
no m' ha fet digne de tu?  
¿Per qué no puch dí á ningú

lo que sento dins del cor?  
Mes ja que l' ànima 'm romp  
portá un nom que 'l tèu infama,  
farè que 'm sobri de fama,  
tot lo que 'm falta de nom!  
Y com lo lleò qu' ab amor  
amaga al bosch sos cadells,  
y aliment porta per ells  
ab la carn del cassador,  
aliment pera mon nom  
que deixarè en mon darrera,  
será l' esberch, la senyera  
del capdill y del prohóm;  
sas despullas agabella  
la mort que ab pols amortalla,  
y ou lo dringar de sa dalla  
Grecia, Sicilia y Castella.  
Allí anirè, y del combat  
buscarè hont més s' assessina,  
tal com busca la gavina  
lo cor de la tempestat,  
y de ma banda la randa  
tal feresa ha de causar,  
que al ménos m' han de nombrar  
lo caballer de la banda.

N' ADELETA. Treu de mon cor lo flagell  
ta paraula soberana! . . .  
Busca 'l que 'l mon te demana,  
nò per mi, sino per ell.  
Y quan ja tingas tant llòr  
que d' un nom se posi á ratlla,  
fesne al mòn d' ell presentalla,  
que jo sols vuy ton amor.

GALCERAN. ¡Benehit lo cant de merlas  
que tant goig al cor provocal. . .  
¿Qué pot sortir de ta boca,  
pot de coral, plé de perlas?  
Quan ne sía en la batalla,  
surtin ton nom com centella  
de mon pit, y en la gonella  
la banda que m' abrigalla,  
llamp ne será mon coltell,  
y en la rasa y en la serra  
sonará mon crit de guerra  
que de tots será 'l més bell.

N' ADELETA. Y jo á n' aquí, mentres tant,  
per tu al cel l' hi pregarè;  
sospirs al vent donarè  
y al gebrat herbey mon plant.  
Tu á las áus lliga ab fisselas  
novas d' amor y de fe,

y en sos colls las llegirè  
al tornar las oronelas.  
Y si mos prechs... ¡ay de mí!  
al cel poden ablanar,  
prompte á n' els peus del altar  
nostras penas darán fí.

GALCERAN. S' acosta viu resplandor  
pe 'ls corredors.

N' ADELETA. ¡Tan aviat!...

GALCERAN. ¡La Comtesa!

N' ADELETA. Sí; es vritat!

Adeu.

GALCERAN. Adeu, mon amor!

N' ADELETA. Al véurens, pot sè, á n' aquí,  
nostre amor sospitaria.

GALCERAN. Adeu, adeu, reyna mía!

N' ADELETA. Adeu, mon bè; pensa en mí!

*(Surt porta esquerra.)*

## ESCENA V.

GALCERAN, Na ESTRELLA, fondo esquerra.— Avants de  
sortir Na Estrella surten dos patjes ab candelabros y 's  
posan un á cada part de la porta; després de entrar la  
Comtesa 's retiran pe 'l mateix puesto.

ESTRELLA. ¿Sòu vos, capitá?

GALCERAN. Senyora...

Ventura us donguí 'l cel plena.

ESTRELLA. (¿Per qué lo cor goig alena  
quan está de mi á la vora?)  
Veig que, joyòs com avants,  
brau Galceran, ja no esteu.  
¿En lo castell no veyeu  
com sempre avuy los semblants?  
Mon noble espòs y senyor,  
¿no us doná amistat sens tasa?  
Y, ja mort, ¿d' aquesta casa  
no heu sigut l' amich millor?

GALCERAN. Senyora, jamay pagar  
podrè lo qu' heu fet per mi;  
ab mon zel, poch vos donguí;  
molt, ab lo vostre, 'm vau dar.  
Y, per pagarvos, tal es  
l' anhel qu' en mon pit anía,  
que rés al mòn hi hauría,  
que per vos, joyòs, no fès.

ESTRELLA. Gracias, capitá; ja sè  
que compliu com bó y lleal,  
pus ne donan bon senyal  
vostres fets, qu' ho diuhen bè.

- Ja, com avants, la canalla  
de bandolers no 'ns enujan,  
pus com guillas temps fa fugen  
de vostre acer de batalla.  
Y fins lo fer Cap-tallat,  
llamp de pobles y masías,  
al fons de las Guillerías,  
ab son furor l' heu tancat.
- GALCERAN. Es per mi paga cabal  
que contenta esteu, Comtesa;  
tan sols una cosa 'm pesa,  
y es que 'm comandi n' Arnald.
- ESTRELLA. De Grecia, en las allunyadas  
terras, la mort hi trová  
mon espòs, y ans vos nombrá  
capitá de sas maynadas;  
y si avuy lo comte Arnald  
comanda ab mi lo castell,  
es... que sent molt amich d' ell  
ho disposá...
- GALCERAN. ¡Per mon mal!
- ESTRELLA. Encar que mon pit deplora  
qu' entre 'ls dos no haja templansa...
- GALCERAN. Pot ser que vostra confiansa  
un dia ploreu, senyora.
- ESTRELLA. Predicció un xich atrevida  
que 'l carinyo us fá abultá;  
si aixís fòs, mon capitá  
m' ajudaría...
- GALCERAN. ¡Ab la vida!
- ESTRELLA. De almogavar brau y noble  
lo nom váreu alcansar...
- GALCERAN. Mes, fill d' un obscur jutglar  
haig de 'ser sempre pe 'l poble!  
Y si Grecia 'l nom de brau  
me doná, afalagadora,  
no es pas lo de brau, senyora,  
lo nom que més vè m' escau.  
Mon despit es qu' en la guerra  
de mon coltell s' ensenyora.  
¿Cóm pot ser valent, senyora,  
qui no dú un nom en la terra?...  
Que més brillan los honors  
y 'l llòr qu' en la guerra 's guanya,  
si, á qui 'ls guanya, l' acompanya  
prehuat nom de sos majors!...  
Al mirar mil caballers  
que rublerts de ferro y mallas,  
los llorers de las batallas  
tiran desde sos corcers  
als peus de la noble dama

- qu' en lo finestral espera,  
y que ab los noms de Folguera,  
Berenguer, Llansá, 'ls aclama,  
lo pit se 'm romp de pesar,  
y dins d' ell lo cor hi plora,  
al veure que sòch, senyora,  
lo fill del pobre jutglar.
- ESTRELLA. Crech que useu massa rigor  
contra vos mateix.
- GALCERAN. No tal;  
es aixís... per sort fatal.
- ESTRELLA. Si un jorn desvía l' amor  
vostra pensa, avuy esclava  
del pesar que la contrista,  
fugirá de vostra vista  
l' erm de dol qu' avuy la trava;  
y la amarga melanjía  
ab goig se veurá cambiada,  
com flor al raig esclatada,  
p' el brillant sol del mitjdia.
- GALCERAN. ¿Qué pot donarli á la hermosa  
qui no tè rés més que 'l cor?
- ESTRELLA. Y, posehint vostre amor,  
¿pot desitjarne altre cosa?  
Ab vostra noble mirada  
qu' un cel de goig l' hi ofriria,  
¿qué altra ventura voldria  
que ser de vos estimada?  
De vós, Galceran d' Oldost;  
ab la noblesa guanyada  
junt ab Roger y Moncada  
en Galipoli y Rodost,  
¿cóm, no desfeta d' orgull,  
á n' el mon vos mostraria?...
- GALCERAN. Al sentius, Comtesa mía,  
la sanch en mas venas vull;  
pus heu de sébre, senyora,  
que mon cor l' amor inflama,  
y des' qu' estimo á una dama  
mès un nom mon cap anyora.
- ESTRELLA. ¡Estimeu!...
- GALCERAN. Aymo ab l' esglay  
d' un' ánima enamorada,  
que 's veu molt poch enlayrada  
per arribar á ella may.
- ESTRELLA. (¡Estima!)
- GALCERAN. ¿Y voleu que 'l dol  
dintre mi sempre no hi duga,  
pobre, miserable oruga  
que ha gosat mirar lo sol?
- ESTRELLA. (Que 'l rubor no 'm vengui tem'

- baix lo brill de sa mirada;  
jo, Na Estrella, enamorada;  
jo, la viuda de 'n Guillém!)
- GALCERAN. Vostre silenci 'm diu clar  
que, á lo que dich, rahò hi trova.
- ESTRELLA. (¡Quí deu ser la que me 'l roba!)  
No hi puch la rahò trovar.  
¿Será hermosa?...
- GALCERAN. Com la flor  
que s' obra al bès de l' aubada.
- ESTRELLA. ¿Y... qui es?...
- GALCERAN. La mès aymada,  
Comtesa, del vostre cor.
- ESTRELLA. ¡Cóm!... ¡Será!...
- GALCERAN. Ja fins m' humilla  
tal confessiò habervos feta.
- ESTRELLA. ¿N' Adeleta?... (¡N' Adeleta!  
¡Rival de la mèva filla!...  
Que jamay d' aquí conega  
lo secret... calla, cor, calla;  
ja sento aquí com batalla  
la sanch que en ta bauma brega!)  
Galceran, sè que terrible  
cop donarè al vostre amor,  
mès també sufreix mon cor  
per un amor impossible.
- GALCERAN. ¿Vos. senyora?... ¿vos, amor?
- ESTRELLA. Aymo... com vos... desolada,  
y es ma passió la enrunada  
ilusiò que omplena 'l cor;  
ja sabeu que. sempre lleal,  
vos he dat amistat franca;  
ma filla dirvos me manca  
qu' es promesa al Comte Arnald.  
(*Sorpresa de Galceran.*)
- Es encárrech qu' en lo llit  
de mort Guillém me va fè,  
y son desitj cumplirè  
avuy, ab pena del pit,  
pus que veurè ab pesar greu  
sa ventura esmicolada,  
y 'm darà pena sobrada  
son dolor y 'l dolor mèu.
- GALCERAN. ¿Y haig de veurer la ilusiò  
de ma vida al fi perduda?...  
¿Qui pot sofrir tal veguda?...  
¿Qui es que pot sufrirla?
- ESTRELLA. ¡Jo!...  
que no aprenguí en las batallas,  
com vos, llissons de valor!
- GALCERAN. Per aquets combats del cor



no hi valen feixugas mallas.  
¡Veure á la que 'l cor adora,  
d' un altre...! ¡No, no pot ser!  
¡Que m' esberli 'l cor primer  
lo fil de sagéta mora!  
¡D' un altre ella!... Quan si 'l vel  
y 'l brial vestís un dia,  
fins al altar aniria  
á disputársela al cel!

ESTRELLA. D' amor malehit dú las senyas  
l' accent qu' aixís me respón.

GALCERAN. ¡Sí, sens ella, es per mi 'l mòn  
escrustonat jas de penyas!  
Ja era de mi la regina  
quan allá en Orient lluytava,  
y altra pensa no abrigava  
ma ferrada capellina.

Quan un sospir escapat  
de sa boca al cel volava,  
sentía que me 'l portava  
la brabada del combat;  
y al fer rosegat la terra  
al alarb, son nom sentía,  
y ubriacat lo prenia  
per mon pahoròs crit de guerra!

ESTRELLA. ¿Y, l' amor qu' ella atresora  
es gran com vos lo sentiú?

GALCERAN. Si com al mèu lo feriu,  
podreu saber' ho, senyora.  
Som escampadas llavòrs  
que la disort va empaltarne,  
y no 's pot una arrancarne  
sense que morin las dos.

ESTRELLA. (Sento en lo cor fina jebra  
qu' hasta sos batéchs apaga.) (*Sentantse.*)

GALCERAN. ¡Senyora!...

ESTRELLA. (¡Cóm lo cor draga  
á dolls lo fell!)

GALCERAN. A jo sébre  
que us donava desconhort...

ESTRELLA. Galceran, hasta després;  
vull estar sola.

GALCERAN. (¿Per qué es  
tan crudel la mèva sort?)

(*S' agenolla, li besa la mà y se 'n va, foro esquerra.*)

## ESCENA VI.

ESTRELLA y luégo N' ADELETA.

ESTRELLA. ¡Flama ardenta que 'm devoras,  
jo 't tindré á dintre enfrenada

com volcá qu' en vá esgratinya  
per obrir vomitòs cráter!  
Y perque estorbs, de 'n Guillém  
en lo desitg, mès no hi haja,  
demá, quan lo sol llumeni  
ab son disch de foch la plana,  
trovará ja á N' Adeleta  
del Comte Arnald desposada.  
¡Ella!... Per un' altra lluyta (*Veyentla.*)  
alenta, cor, y preparat  
y préga á Dèu que 'l que sents  
no ho descubreixi la cara.  
¡N' Adeleta!

N' ADELETA. Mare mía...  
vinch á rebre 'l vostre bès. (*La besa.*)

ESTRELLA. ¿A ta cambra ja 't retiras?

N' ADELETA. Del cel lo estelat mantell  
l' hora del repós senyala.  
¡Are 'n vull un jo!

ESTRELLA. ¡Oh!... cent.  
(*Besantla.*)

Séu aquí, que vull parlarte.  
Aquí; ben apropet mèu.

(*N' Adeleta s' assenta en un escambell que hi há als  
peus de Na Estrella.*)

¡Qu' ets hermosa!  
(*Després de contemplarla.*)

N ADELETA. ¿De vritat?

Jamay com vos ho serè.

ESTRELLA. Tu ets la hermosa primavera,  
jo l' hivern jebrat y sech;  
jo soch sol que va á la posta,  
sense escalf', ni brill, ni rès.  
Tu 'l que surt de la mar blava  
ab regalims d' or ruhents,  
al bosch donantli esmeragdas,  
diamants al riu, llum al cel,  
portant en sa testa 'l día  
com centellejant capell.

N' ADELETA. És lo vostre amor, senyora,  
que parla per vos.

ESTRELLA. ¿Tu ho creus?  
¿Y tu m' estimas?

N' ADELETA. ¿Si jo  
vos estimo?... Pregunteu  
á l' oreig quan escabella  
las flors ab purissim bès,  
ó á las terras africanas  
quan hi arriba l' oronel.  
si per sas sorrencas platjas  
en aquestas, ó en aquell

per sa blana cabellera,  
de goig un sospir se sent  
com el que jo, mare mia,  
arrenco al cor quan us veig.

ESTRELLA. ¿Y ab ningú més me l' parteixes?  
(*Agafantli las mans.*)

N' ADELETA. ¿Qué voleu dir? No us entench.  
(*Abaixant los ulls.*)

ESTRELLA. En vá 'l que sents, amagarme  
ton silenci aquí preten.  
¿Qué no endevina una mare  
quan als ulls d' un fill llegeix?

N' ADELETA. Perdò, senyora...

ESTRELLA. ¿Perdò,  
N' Adeleta?... Tot lo tens,  
pero aquest amor desterra  
de dins ton pit, qu' has de ser  
del Comte Arnald desposada.

N' ADELETA. ¡Del Comte!... (*Sorpresa.*)

ESTRELLA. Demá mateix. (*Resolta.*)

N' ADELETA. ¡Impossible! (*Aixecantse.*)

ESTRELLA. ¡N' Adeleta!

N' ADELETA. Si, com diheu, tot ho llegeix  
als ulls d' un fill una mare,  
lo que jo sento sabreu.

¿Qué fòra sens ell la vida?

Un ample sorral desert;

pus es tant lo que l' estimo,

que, si ans qu' ell al cel anès,

al bon Dèu li pregaría

que 'm deixès torná aquí ab ell!

¿No l' heu vist, mare, á vegadas

en son poltro caballer,

colcar per las alamerás

del nostre feudal castell?

¿No li heu sentit las corrandas

de los miradors al peu,

al raig de la blanca lluna

quan argenta sos cabells?

¿N' hi há algun altre de més noble?

¿N' hi há algun altre de més bell?

¿Quí millor lo senclar pára?

¿Quí borna tan bè?... ¿dihéu?

¡Ay, mare! Si al cor sentisseu

lo que sento jo, per cert

que la contra no 'm fariáu...

Pero no me la fareu,

¿no es vritat? ¡Qué miro! ¿llágrimas!

Gracias, Dèu mèu, al fi veig

que compreneu que la ditxa

perdría, al pérdre 'l á n' ell!

- ESTRELLA. Tu ets nobla y ell d' un jutglar  
es lo fill. *(Ab pesar.)*
- N' ADELETA. ¡Oh!... no hi fá res.  
Y encar que fòs un fellò,  
es tant lo que l' aymo, que  
fins sa infamia partiria  
perque méns n' hi toquès!
- ESTRELLA. *(Lo desitx de mon espòs,*  
la gelosía... ¡l' infern!  
dins de mi en geganta lluyta  
han prèns mon cor per palench.

## ESCENA VII.

Mateixos, FARRICH, fondo dreta.

- FARRICH. ¡Bona nit!  
*(Qu' ha escoltat desde la porta los darrers versos de la*  
*Comtesa.)*
- ESTRELLA. ¿Qué hi há, Farrich?  
*(Disgustada.)*
- N' ADELETA. ¡No me 'n irè que no 'm deu  
una esperansa, senyora!
- ESTRELLA. Vèsten.
- N' ADELETA. Es...
- ESTRELLA. Torna després.  
*(Surt N' Adeleta, porta esquerra.)*

## ESCENA VIII.

FARRICH, COMTESA.

- FARRICH. Senyora, tinch de parlarvos.
- ESTRELLA. Sérias cosas ser deurán  
quan vèns á dirm' ho á aquest' hora.  
*(Sentantse.)*
- FARRICH. Crech que fins la vida hi va  
del capitá y N' Adeleta.
- ESTRELLA. ¡La vida!
- FARRICH. ¡Sí!... S' ayman tant,  
que, no ho dupteu pas, senyora;  
jo son amor he esbrinat,  
y es d' aquells que acaban sempre  
un rastre de dol deixant.
- ESTRELLA. Voluntat de mon espòs  
va ser, Farrich.
- FARRICH. Es vritat.  
Pero segú que no creya  
ferli lo dany que li fá,  
Y á mès, que també dech dirvos,

per si 'l ser fill de jutglar  
poguès tombar la balansa  
en favor del Comte Arnald,  
qu' ell no es lo mèu fill, senyora.

ESTRELLA. ¿No es ton fill en Galceran?  
FARRICH. La historia d' ell vinch á dirvos,  
si es que 'm volgueu escoltar.

ESTRELLA. Creu que 'l saber' ho ja 'm tarda.

FARRICH. Poch mos llavis trigarán  
á deixarvos enterada.  
Mes ans mireu mon semblant.  
Trasporteus á llunyans dias  
y á llunyas terras... m' apar  
com si fòs avuy mateix.  
Lo castell de Revolá  
lo véhuen mos ulls com s' alsa  
en lo cim d' un pedregar,  
com moro gegant portantne  
núvols nevats per turbant.

ESTRELLA. ¿Tu allavors ja 'm coneixias?

FARRICH. ¿En lo mèu rostre no hi há  
ni un recort?

ESTRELLA. No... no recordo...

FARRICH. Es vritat. He sofert tant!...

¿Ni aixís tampoch?...

(*Treyentse la caputxa y posantse molt dret.*)

ESTRELLA. Si... sí, espera.

(*Aixecantse.*)

T' he vist avants... molt avants.

(*Pausa.*)

¡Ferrandi!... (Sorpresa.)

FARRICH. Mès baix, Comtesa.

(*Torna á encaputxarse.*)

ESTRELLA. ¡Ferrandi!... ¡tu!

FARRICH. Quan contat

hagi la historia, podreu  
aquet misteri aclarar.  
Ara, digueume Farrich;  
mon nom, quan m' hagi venjat.  
Ja sabeu que ab ma germana  
estava ja fá molts anys  
al servey d' Arnald, lo Compte...

ESTRELLA. ¡Quant, Reyna pura, has cambiat!

Mes parla, que ja t' escolto.

(*Torna á sentarse.*)

FARRICH. Que mès que criat leyal,

era p' el Compte malehit,  
cá fidel, y en molts combats,  
sagetas duguí clavadas  
que anavan á son pitral.

Un jorn, perque ma germana

son amor va despreciar,  
va aforcarla 'l malvat Comte,  
y més que vil, inhumá,  
habentne mort lo butxí  
de son castell, va forsarm'  
á vestir lo vermell trajo  
y á ma germana aforcar.  
No poguèren rés mos préchs,  
mon plany rés poguè alcansar,  
y butxí quedí, senyora,  
desde aquell' hora en avant.  
Pero juri tal venjansa,  
que 'l trajo vermell ne guard'  
pera presentarm' á n' ell  
lo jorn que ho puga lograr.  
Ja feya que 'l vil ofici  
exercia, prop d' un any,  
quan un jorn... jencara sento  
son accent!... cridantme á part,  
me diguè:—Al seny del lladre  
sens falta m' esperarás  
en la creu dels dos camins,  
sens' per rés ton punt deixar.—  
L' ordre tal com me fou dada  
vaig cumplir, y al cap d' un quart  
que junt á la creu m' estava,  
arribá, y dantme un punyal  
y un bulto que 'n lo moment  
vaig vèurer qu' era un infant,  
me diguè:—Vès y degòllal;  
y quant l' hakis soterrat,  
vina al castell tot seguit  
á dármen compte.—Sobtat  
vaig quedar, y en lloch de ferne  
lo que 'l Comte va manárm',  
llarch temps ne corrí, senyora,  
ab aquell infantò al bras.  
Al véurem ja bastant lluny,  
vaig da l' infant á criar  
á un casal, y á Catalunya  
ne vinguí, fins als dotze anys  
que vareig torná á buscarlo,  
y volent ferl' hom' prehuat,  
vareig ficarlo de patje  
al castell de Barberá.  
Allí troví á vostre espós  
y veyentne que ab l' Arnald  
eran grans amichs, ab ell  
vaig quedar-me de jutglar,  
esperant vingúès lo dia  
de cumplí 'l que vaig jurar.

Pelòs ne deixí mon rostre;  
 y ab lo cos tort y acotat  
 he pogut, sense conéixem,  
 está prop d' ell. Ja mès tart  
 s' en aná 'l patje á la guerra,  
 y fòu son valor tant gran  
 qu' en Guillém, lo vostre espós,  
 lo nomená capitá  
 de sas maynadas.

ESTRELLA. ¡Me deixas  
 de pedra!... ¿Y cap senyal  
 marcaba del nin lo cos?

FARRICH. Per tot lo vaig registrar.  
 Ni la senyal mes petita.  
 'Sent jo fòra, sí, 'í marcá  
 la dona que l' alletaba;  
 ab una corona al brás,  
 me diguè, per si 's perdía.

ESTRELLA. Sent aixís, ja será estrany  
 que sápigas may...

FARRICH. Es cert.

Lo que sempre sò guardat  
 es un tros d' escapulari  
 que á demunt d' ell vaig trovar.

ESTRELLA. ¿Dius un tros d' escapulari?

*(Sorpresa y aixecantse.)*

FARRICH. ¡Qué!...

ESTRELLA. ¿Y era la nit?...

FARRICH. De Sant Joan.

ESTRELLA. *(Sento que 'm faltan las forsas.)*

FARRICH. ¡Qué! ¿pot sè' habeu sospitat  
 qui puga ser?

ESTRELLA. No, sino...

¿A quin' hora te 'l van dar?

FARRICH. A poch mès del seny del lladre.

ESTRELLA. ¿Y l' escapulari?

FARRICH. May

so deixat de durlo á sobre.

Es mon tresor mès prehuat.

A 'n aquí 'l teníu, Comtesa.

*(Li dona mitj escapulari. Després de desembolicarlo la  
 Comtesa, diu:)*

ESTRELLA. *(¡Ell mateix!... ¡mon fill!)*

FARRICH. Acás

us fá llum d' alguna cosa?

ESTRELLA. No; sino... que m' ha fet mal  
 l' historia.

FARRICH. Sento, senyora...

ESTRELLA. *(¡Ell... ell mon fill!... ¡Galceran!  
 ¡Si l' amor que jo sentia  
 del cel lo veyá baixar!*

¡Ah!... será teu. n' Adeleta...  
¡Qué dich!... ¡Horror!... ¡Son germá!  
Dech destorbar per tots medis  
aquest amor criminal,  
pus clamaría venjansa  
de mi lo cel irritat!)  
Farrich, no sè... tal vegada...  
pot sè 't podria ajudar  
á buscarlo...

FARRICH. ¿Es cert, senyora?  
ESTRELLA. Voldria veure á 'n Galceran.  
FARRICH. No li diheu pas rés, Comtesa,  
de lo que vos he contat,  
que creyentse bòrt, sería  
son desconhort molt més gran.  
ESTRELLA. Dígasli, Farrich, que vinga,  
que ja sè quant l' aymas, ja.

## ESCENA IX.

ESTRELLA, luégo GALCERAN.

ESTRELLA. No sè 'l que passa per mi...  
sento lo front que se 'm obra  
tal volta perque d' ell surti  
la xardor de la vergonya.  
Aleteja 'l cor ansiòs  
aprop del mèu fill qu' anyora,  
y, son vol pahorosa aterra,  
secreta, mortal congoija.  
Y es qu' ara ha d' entrar mon fill  
d' honra y amor ab las joyas,  
y lo vent de mas paraulas  
se li han d' endú amor y honra,  
al fons del vuit estimbadas  
per 'questas finestras góticas.

GALCERAN. Senyora...

ESTRELLA. (*Confosa.*) ¿Sou vos?...

GALCERAN. P' el cel  
qu' el cor duch plé de frisansa. (*Pausa.*)  
Veig que mata ma esperansa  
vostra mirada de gel.  
Fa poch m' enduguí, ab eccès,  
clavada al cor arma fera;  
no 'm creya que, al cridar 'm, era  
per enfonsarla encar més.

ESTRELLA. Si s' enfonsa, es que quelcom  
queda d' ella desbrigada,  
ensempe que jo sepultada  
la tinch tota... fins al pom.

GALCERAN. ¿Vos?...



ESTRELLA .

Galceran, no conega  
vostre pit lo que 'l mèu calla;  
lo regull de la batalla  
bramola en la terra grega.  
Anéu, y ab ardor encés,  
busqueu l' olvit que us assombra  
y potsè 'l troveu á l' ombra  
de 'l estól aragonés.  
Represa de sanch demana  
de 'n Roger la mort fellona,  
y p' el llom del mar ressona  
la venjansa catalana.  
Aneu, donchs; y si per sort  
la fòssa podeu cabar' hi,  
haureu, ab la mort trovar'hi,  
lliuratvos de pitjor mort.  
Y si un sospir apagat,  
en vostras ánsias derrereras,  
p' els plomalls de las cimeras  
sentiu buscáus fatigat,  
será d' un sér que dú morta  
l' ánima en bauma de gél;  
y quan entreu en lo cel  
ja 'l trovarèu en la porta.

GALCERAN .

Misteris veig ab desfici  
que fan que ma pensa travi;  
mès clar: veig que 'l vostre llabi  
'm demana un sacrifici;  
sacrifici, que, per ell,  
prou no hi há ab ma forsa tota,  
sens' quedármen una gota  
per manejar lo coltell.  
Deume mon amor, si us plau,  
y al escalf de sas miradas,  
renovarè las jornadas  
que 'm váren dar nom de brau.  
Pugui jo, si es que no mória  
al fil de grega sageta,  
llensá als peus de N' Adeleta  
los llorers de la victoria.  
Qu' ab son amor escutat,  
de la lluyta en lo carnatje;  
no m' ha de guanyá 'l salvatje  
per leonas alletat.

ESTRELLA .

L' idea qu' en vos germina  
desterreu de vostra pensa,  
qu' es lo vostre amor, ofensa  
que en dressera al cel camina.

GALCERAN .

¿Qu' es ofensa mon amor  
al cel, diheu?... ¡Ah! Sí, es vritat,  
que mon só' no fóu brandat

- com lo d' ella, en bressol d' or.
- ESTRELLA. No es lo bressol que diheu.  
Es tan sols la dissort fera  
qu' ha aixecat una barrera  
entre el vostre cor y 'l sèu.  
Creyeu que, á serme possible,  
fins perdent la vida mía,  
jo la clau vos donaría  
d' aquest amor impossible.  
Y no volgueu que respondra  
vulga ara al vostre clamor,  
que si avuy perduu amor,  
perdríau amor, y honra.
- GALCERAN. ¡Car lo misteri á fe cobra  
son secret á mon dolor!...  
¡Si haig de perdre son amor,  
ja tot, fins la honra 'm sobra!  
¿Pero, es lo motiu tan gran  
que aixís mati la esperança?
- ESTRELLA. Tan gran, que rés la balansa  
pot fer caurer, Galceran.
- GALCERAN. Vull sébrer lo que la vida  
'm roba ab sanya tan fera,  
que, sols sabent' ho, poguera  
abandonar la partida.
- ESTRELLA. Repareu...  
GALCERAN. Ja res repara  
ma resolució, senyora;  
que á ma negra sort traydora  
puga mirar cara á cara.  
Y si de ma carn pogués  
encarnarla, li 'n daría,  
per, ab la que 'm quedaría,  
poguè arrancarli després.
- ESTRELLA. Penseu que...  
GALCERAN. Es pensa vana.  
No cedeixo.
- ESTRELLA. ¿No?  
GALCERAN. Per Dèu!  
(*Després de lluytar.*)
- ESTRELLA. Pus ja que tant ho voleu,  
ma filla es... vostre germana!
- GALCERAN. ¡Ma germana!  
(*Aterrat.*)
- ESTRELLA. Mon secret  
á la fi m' has arrencat,  
y si mare t' he donat,  
deute sagrat has contret.
- GALCERAN. ¡Mare mía! ¡mare mía!  
ESTRELLA. ¡Fill!  
GALCERAN. ¡Mare!  
ESTRELLA. Ton llabi sella.  
(*Mirant per tot recelosa.*)

- GALCERAN. ¡Qué bè, qué bè s' emparella  
lo pesar ab l' alegria!
- ESTRELLA. No jutjis sense alsá 'l vel  
que cubrex ma honra encara.
- GALCERAN. No: la honra d' una mare  
pot tant sols jutjarla 'l cel.  
¿Pero, en Farrich?...
- ESTRELLA. Per sort rara,  
fòu tant sols ton salvador.
- GALCERAN. ¿Y mon pare?
- ESTRELLA. Mon dolor  
no l' ha conegut encara.  
Pero ni á n' ell ni á ningú  
contis cás que tant m' humilla.  
Si sabès aixó ma filla  
ni 'l morir fòra mès dü.
- GALCERAN. A dins de mon pit ombriu  
trovará bauma secreta,  
pero, ¡ay de mí!... ¡N' Adeleta!  
¡De quin modo 'l cor li diu!  
¡Cóm viurá sens' mon amor,  
ni cóm viurè jo sens ell!  
Mentres me bull lo cervell,  
sento congelarse 'l cor.  
¡Ma germana!
- ESTRELLA. Ta germana...  
Fuig lluny del castell.
- GALCERAN. ¡Deliri!  
A totas parts 'hont me giri,  
sento fetòr de fossanà!  
¿Ahónt trovará 'l cor ara  
indret hont plorá afligit?
- ESTRELLA. A n' aquí. Sobre mon pit.
- GALCERAN. ¡Mare del cor! ¡Pobre mare!  
(*Tirantse á sos brassos.*)

## ESCENA X.

Mateixos, N' ADELETA, porta esquerra y COMTE  
ARNALD, foro esquerra.

- COMTE. ¡Qué miro!... (*Sorprès.*)
- N' ADELETA. ¡Reyna 'del cel! (*Ab terror.*)
- ESTRELLA. ¡Ella!
- GALCERAN. ¡Ah!
- COMTE. Podeu seguí. (*Ab burla.*)
- ESTRELLA. (Ne sento dintre de mi  
una montanya de gel.)
- GALCERAN. Perdò. (*A N' Adeleta.*)
- ESTRELLA. ¡No! (*Contenintlo.*)
- COMTE. (Turbats están.)

N' ADELETA. ¡Jo deliro! (Ab deliri.)

ESTRELLA. Ré 'm denigra.

(*Separant á Galceran y posantse al mitx d' ells y dominantlos.*)

¿No soch viuda?... ¿No soch llibre?

N' ADELETA. ¡Qué!

ESTRELLA. Qu' estimo á Galceran.

(*Moviment de sorpresa del Comte y Galceran y de terror y rabia de N' Adeleta.*)

N' ADELETA. ¿Y es aixó vritat? (Ab crit del cor.)

GALCERAN. ¡Vritat!

(*Després de lluytar y baix la mirada de Na Estrella que 'l domina.*)

N' ADELETA. ¡Mon cervell tal cop arrostra!...  
(Creixent de tò.)

GALCERAN. (¡Mare!)

ESTRELLA. (¡Fill mèu!)

N' ADELETA. Seré vostra

quan del vil m' haureu venjat.

(*N' Adeleta diu lo vers final acostantse al Comte y extenent lo bras cap a Galceran.*)

FI DEL ACTE PRIMER

---

## ACTE SEGON

---

Saló de pedra. Al fondo un gran finestral ab vidriera, pero sense llum, pus figura que dona al interior. A la dreta una portalada gòtica que figura ser la porta de una capella á la que s' hi puja per tres grahons, un llum al costat d' aquesta porta a una alsada que 's puga apagar enfilant-se als grahons, y á primer terme una finestra ab reixa que dona á fora. A l' esquerra, y en segon terme, dugas portas, y en primer, una que figura ser la de la escala de la torre del Guayta. Dos cadiras rústigas, una á cada part de paret, que no ocupin molt l' escena.

Al aixecarse 'l teló, Huch y Cap-tallat figuran seguir una conversa ja comensada, y en la porta més fonda hi há un ballester de guarda. Es de nit.

### ESCENA I

HUCH, CAP-TALLAT.

CAPTALLAT. ¿Qué m' ha donat Catalunya?  
¿Qué m' ha donat á mí 'l rey?  
Quan vam sè á n' els Panisars  
ab don Pere, ja fa temps,  
me 'n vaig endú una ferida  
del combat terrible aquell  
en que quedá la collada  
roiija de sanch per molt temps.

HUCH. Crech que no fòu mala brega.

CAPTALLAT. ¿Brega?... Alló va sè l' infèrn  
que, cansat de que las golas  
del món, fossen son auberch,  
va voler sortí al dessobre  
per cambiar d' ayres.

HUCH. Tan vell  
qu' es, y no passa un trovayre  
qu' es deturi en lo castell,  
que no canti aquella gesta  
de Pere 'l Gran.

CAPTALLAT. S' ho mereix.

Dels capells qu' allí quedaren  
entre 'l rocam y l' herbey,  
molts tupins encare 's troban  
en cent llars dels monts aquells.  
Rellas se van fer d' asconas,  
de mil coltells, ganivets;  
y molt temps pastors y mossos  
van dú per hábits de pells  
gonellas ab or brodadás  
y richs coturns en sos peus.

HUCH. ¿Y no hi vareu fer carrera  
á la guerra?

CAPTALLAT. Huch, no mès  
me 'n vaig endur la ferida,  
y, encara, grat sia' á Dèu.

HUCH. ¿Y cóm es que habeu passat  
á mal-factor?

CAPTALLAT. ¡Qué us dirè!...

Secrets son que 'l cap m' hi va.

HUCH. Si es que us hi va 'l cap, calleus.

CAPTALLAT. Lo mèu nom tampoch lo porto.  
Lo de Cap-tallat l' hi prè  
per fer perdre mas petxadas,  
qu' es lo que mès me convè.

HUCH. Mes vos sou fill de Sicilia;  
clá ho demostra vostre accent.

CAPTALLAT. A n' allí la llum primera  
hi veigí.

HUCH. Bè, bè, parlem  
del asunto que aquí 'ns porta.  
¿Sou molts?

CAPTALLAT. Molts, sí, mès de cent.

HUCH. Pus prompte y sense fer fressa  
'ls feu fer via al castell.  
Al sè aquí, baixeu al fosso  
per la part del riu; jo haurè  
fet d' allí retirá 'l guarda,  
y quan abaix ja sigueu  
afilereuse en lo mur,  
y quan lluhir un llum vejeu  
dalt de la torre del Guayta,  
desbordats com un torrent  
entreu dins per la portella  
que será oberta, y després  
á foch y á sanch, ¡viva Cristo!  
no perdoneu nins ni vells,  
y 'l que duga del jutglar  
lo cap, no tindrà may mès .  
d' exposar la sèva vida  
ni al servey del mateix rey.

CAPTALLAT. Creyeu, bon Huch, qu' ho desitjo;

jo aquest jutglar buscarè  
entre l'ardenta alenada  
de la foguera; l'infern  
que no m'avansi, y us juro,  
ja que tant la cobejeu,  
durvos del jutglar la testa  
amarrada p'els cabells.  
¿Y es son preu?

HUCH. Cent doblas d'or.

CAPTALLAT. ¡Molt preu per un jutglar es!  
¿Y lo botí?

HUCH. Per quis-cú  
que l'arreplegui; 'l castell  
quedi enrunat, qu' es tot vostre  
lo que á dins hi trovareu.

CAPTALLAT. Besar las negres arcadas  
ab las llosanas farem,  
pus que també 'n tenim ganas,  
que lo Galceran aquet  
no 'ns deixa reposar may  
de nit ni día, y no fem  
ni per pagar los fargayres  
que 'ns afúan los coltells.  
¿Los soldats desprevinguts  
en aquest' hora tindreu?

HUCH. Y hasta alguns en favor vostre.  
Cap-tallat, apreteu ferm,  
y ja després de la lluyta  
y lluny del que fòu castell,  
repartiuvos las ganancias.

CAPTALLAT. Deixeu' ho per mi y la gent,  
que com fa temps que no pot  
baix sas grapas caurer rés,  
gracias á aquet capitá  
de la pell de Llucifer,  
aguayta ja lo palau  
com vol de còrbs famolenchs  
que 'l fi d' un combat esperan  
desd' un alsinar proper,  
fregant al tronch que s' agarran,  
impacients los negres bechs.

HUCH. Donchs anem, que no es llunyana  
l' hora ja.

CAPTALLAT. Fins á després.

HUCH. Y us lliure Dèu de la forca.

CAPTALLAT. Gracias, Huch, y á vos també.

(*L'acompanya fins á la porta esquerra.*)

## ESCENA II.

HUCH, COMTE ARNALD, per la capella.

- HUCH. Comte Arnald...
- COMTE. ¿Que ja l' has vist?
- HUCH. Ara acaba de sortir.  
Prompte, com alta congesta  
que 's destimba d' alsat cim  
arrabassant tot quan trova,  
caurá la pandilla aquí  
del terrible Cap-tallat.
- COMTE. Que no 'ns escapi 'n Farrich.
- HUCH. A més dels que serán dintre,  
n' hi haurá á fora per si ix  
ningú que puga contar' ho.
- COMTE. ¿En tot avuy no ha sortit  
ningú del castell?
- HUCH. Ningú;  
si 'l punyal guarda 'n Farrich,  
gresol ha de sé 'l castell  
que punyal fondrá y perill.  
¿Y Galceran?
- COMTE. En la cambra  
malalt está desde ahir.  
¿Y aquell soldat?
- HUCH. Es dels nostres,  
ara 'l faré ficá' á dins. *(Ho fá).*  
Després de tants entrebanchs  
al últim sereu felís.
- COMTE. No ho sè, Huch, hasta que vegi  
mort al jutglar y al seu fill  
y fet cendras lo castell,  
no estaré del tot tranquil.
- HUCH. Ab la gent de Cap-tallat  
y los que ab naltres tenim,  
la victoria no és dubtosa.
- COMTE. Dèu fassa que siga així.
- HUCH. ¿Y 'l casament?
- COMTE. La capella  
encesa está, ja enllestit  
lo sacerdot, sols espera  
los nuvis.
- HUCH. Logreu al fi  
lo que ab afany tant volíau.
- COMTE. Es vritat
- HUCH. Pero, ¿per quins  
medis heu pogut lograr' ho?
- COMTE. Del modo que ja t' he dit.



Y ha convingut N' Adeleta  
en juntarse avuy ab mí,  
ab la sola condició  
que no farém comú llit  
fins que á mos peus Galceran  
caigui, de mon ferro al fil.

HUCH.

¿Y Na Estrella?

COMTE.

¿Sabs qu' avants

de sa mare era 'l desitj  
mon casament ab sa filla?

HUCH.

Pus are, sense motiu,  
si poguès 's hi oposaria...  
Lo qu' heu de pensar, surtir  
de 'n Galceran y 'l jutglar;  
morts ells... ¿Qué temeü? aixins  
¿quí quedará per contar' ho,  
mort també en Ferrandi?

COMTE.

¿Y si

m' haguès burlat lo jutglar?

¿Y si no fòs mort?

HUCH.

¡Cóm! ¡Quí!

¿En Ferrandi? No hi penseu;  
encar qu' ell no ho haguès dit,  
vint anys ja fá d' aquell dia  
que desapareguè 'l butxi.

COMTE.

¿Has complert tots mos encárrechs?

HUCH.

Tots. Ja tot está previst.  
Al torrent dugas lliteras  
hi há preparadas, y vint  
homes d' armas qu' ens esperan  
per posarnos en camí.  
¿Y ahònt aném?

COMTE.

Als Panisars.

HUCH.

¿No 'm vai dir que desguarnit  
teniau ja lo castell?

COMTE.

Ab luxo 'l farè embellir  
dels fossos als cimeralls  
ab l' or que treurém d' aquí;  
véure 'hi puga á N' Adeleta  
de sos rónechs murs á dins,  
y haig de fer cambiarne en cel  
sos negres salons antichs.  
D' Orient ab bellas catifas  
son llosat fará cobrir,  
y las negrencas arcadas,  
y los corredors ombríus,  
ab embolcalls de damasch  
y cobriçels de satí.  
Perfums flayrosos de Persia  
'm durán moros navirs,  
que diu que l' amor fan néixer

- als cors més empedernits.  
Y si algun jorn, estimat  
puch arribá á ser un xich  
de la dona qu' en lo món  
mès hi aymat, donarè fi  
á ma vida tormentosa...  
si, Huch, ma vida de crims.
- HUCH. Lo llop sempre tira al mont,  
Comte Arnald, lograt lo fi,  
la llensareu com juguina  
que llensa cansat lo nin.  
Te juro...
- COMTE. Mireu qu' es tart.
- HUCH. Es vritat, aném, que tinch  
COMTE. d' aná al altar; pero antes  
vuy deixáu tot enlestít  
per fer segú 'l cop. Lo guarda  
del corredò ha de morir.  
Es adicte á En Galceran  
y convè deixá espedít  
aquet pas.
- HUCH. Ja ho farè jo.
- COMTE. Ho vull veurer.
- HUCH. Bè.
- COMTE. ¿Has vist  
si per aquí hi há ningú?  
Tot desert... esteu tranquil.  
¿Tens lo coltell?
- HUCH. Ab un cop  
COMTE. ne tindrà prou.  
Y per si  
ni faltaba encar' un altre...  
HUCH. Anem, y no fem burgít.  
(*Al anar cap á la segona porta esquerra, surt Farrich  
d' espatllas jugant ab lo bilboquet. De repent se gira;  
atravessa l' escenari, mirantlos ab idiotisme; s'  
assenta á la escala de la capella y segueix jugant.*)

### ESCENA III.

Mateixos, ) FARRICH.

- COMTE. (¡Llamp del cel!)
- HUCH. (¡Sempre aquest home!  
¿Qué fem?)
- COMTE. (¡Oh! Qué fem... tenim  
d' abandoná 'l nostre intent.  
Es capás d' estarse aquí  
mentres hi siguém nosaltres,  
y no puch èntretenirm'.)

HUCH. (Aneu, y si hi há ocasiò...)  
(Indicant que 'l matará).  
COMTE. (¡Huch!...)  
HUCH. (¡Podeu confiá ab mí!)  
(Entra lo Comte en la capella y mira á Farrich ab odi,  
aquet lo segueix ab la vista tombant lo cap fins que  
'l Comte es dins. Pausa.)

## ESCENA IV.

HUCH, FARRICH.

HUCH. ¿Qué fas per' quí, bona pessa?  
FARRICH. ¿Eh?...  
HUCH. ¿Te dich qué fas aquí?  
FARRICH. ¿Y tu?  
HUCH. Jo estich posant guardas.  
FARRICH. Donchs, jo, ja ho veus, m' entretinch.  
(Pausa.)  
Sempre us destorbo las crias.  
HUCH. ¡Qué!...  
FARRICH. Anabau molt decidits  
y us heu aturat al véurem.  
Estich cert que tu li has dit:  
«Aneusen, que ja veurè  
de fer' ho sol.» ¿Oy que sí?  
HUCH. Qu' en vas d' errat...  
FARRICH. (Rient.) ¡Eh, eh, eh!  
cent cops l' he ficat á dins. (Per la bola.)  
HUCH. Vet' aquí 'ls tèus mals de cap.  
FARRICH. ¡Ah! no, 'l qu' es los tèus, no 'ls tinch,  
pero en cambi no m' arrisco  
á donar feina 'l butxi.  
HUCH. ¡Eh! (Si haurá olorat...)  
FARRICH. Sembla  
qu' has cambiat el colò.  
HUCH. ¡Quí!  
FARRICH. ¡Ay, Huch, que caminas tort!  
Mès que jo... Mira, un sóu tinch:  
te 'l jugo á que no m' encertas  
ni un cop á ficarlo á dins.  
HUCH. No m' entretinch ab bestiesas.  
FARRICH. ¿Per qué t' has quedat aquí  
á l' hora d' aná á casarse  
lo Comte Arnald, ton amich?  
HUCH. T' he dit que poso las guardas.  
FARRICH. ¿Tot sol?  
HUCH. ¿Y qué?  
FARRICH. Com no tinch  
feyna, vull acompanyarte.

HUCH. (¡Llamp de Dèu! ¿Ara per' quin medit m' en desempallego?)

FARRICH. ¿Oy que 't faig nosa?

HUCH. ¿A n' á mí?

Los jutglars no posan guardas;  
sols son bons per divertir.

Dèu los va fer per fer riure.

FARRICH. ¡Oh! Sí... y las ganas que 'n tinch de fer riure; tu y jo, ara, que n' estém de divertits...!

Vaja, apa, que vull anar á la capella.

HUCH. (¡Ah! ¿Sí?)

Seyém; encar' tinch un' hora. (*S' assenta*)

FARRICH. Seyém; jo també la tinch. (*S' assenta.*)

HUCH. ¿Que t' has proposat burlarte?

FARRICH. ¿Perque m' assento?

HUCH.

No estich per aguantarte mès bromas. (*Aixecantse*)

FARRICH.

No las aguantis.

HUCH.

'T tinch llástima; vès, y no 't posis mès al mitj de mon camí, pus encar que 't miro débil, y vell y enclench, fins aixins t' aixafarè com aixafò ab mon peu l' insecte ruí. Dèixam fer la mèva vía.

FARRICH. Dom la má... ¿Vols qu' aquets dits quedin xafats, com aixafò ab mon peu l' insecte ruí?

HUCH.

No apretis tant.

FARRICH.

¿Que no apreti?

¿No soch vell y enclench? ¡Aquí! Escolta, qu' haig de parlarte.

HUCH.

(Casi 'm fa pòr; no l' hi vist may trasformat d' aquet modo.

FARRICH.

Mira; reparo que aquí pasan cosas que clar dihuen que tu y 'l Comte malehit, ne voleu fè alguna, y ¡guay! si us arreplego en descuit, que aquet puny que t' agrillona la má, s' ha de convertir en dogal per enviarte al infern... Ja ho sabs. (*Deixantlo.*)

HUCH.

Sí, sí.

Grat sia á Dèu, ets d' acèr; no ho haguera jo may dit.

FARRICH.

¡Donchs hi apretat de per riure! Tira avant, que 't vull seguir.

HUCH. Si tant t' ho has posat al cap...  
FARRICH. ¡Cá, rés; m' ha donat aixís!  
HUCH. (En quant se descuidi, 'l mato.)  
FARRICH. (Molt será que 'n surti viu.)  
(S' en van porta primera esquerra.)

## ESCENA V.

GALCERAN, porta segona esquerra.—Entra y deixa la gorra sobre d' un sityal.

¡Dolsos sómnis d' amor, desitg de gloria,  
deliris de mon cor; sét de proesas!...  
¡Tot fòs devant mos ulls, com las rosadas  
bromas que allá en Orient gegants s' estenen,  
y capdella 'l mestral y arremolina  
y desfá, sens' deixarne rastre d' ellas!...  
¿Qué miro devant mèu? La negra fóssa  
de mon cos miserable famolenca,  
sense un adeu tant sols, sense una llágrima,  
sense un nom per escriurel damunt d' ella.  
¿Y per cáurer aixís, tantas hassanyas!...  
¿Y per morir aixís, sortir de bregas  
hont al menys poguí cáurer, ab la gloria  
d' amortallarme almogavar bandera?...  
Mes ja que ho vol mon fat, sía en bon-hora;  
lo morirne mon cap tan sols cobeija,  
y ja que plant d' amor, la sort avara  
com á derrer consol tossuda 'm nega,  
rés se m' en dóna 'l nom ni 'ls fets de gloria  
que las fóssas de 'ls braus ab marbre ostentan!  
Que 'l sol dur, descubert, ma fossa sía;  
la lluna, de mon llit, la llantia eterna;  
racció, ma carn, de corbs y de cucalás,  
y mos préchs funerals, del bosch la fréssa.  
(Pausa.)

¿Y haig de morir, creyentme l' amor mía  
traidor y desleyal... ¡quan no s' esberla  
ab tants raigs la del sol, llum soberana,  
com s' esberla mon cor al recort d' ella!...  
¡Y no poguerli dir:—¡Sí; jo t' estimo,  
pero no ho pots saber; lo cel m' ho ordena,  
per ton nom, per lo brill de ta nissaga;  
per no véuret rogir de tu mateixa!...  
M' has cregut un butxí, quan soch la víctima,  
m' has mirat desleyal, tan noble sentne;  
me miras ab furor, ma vida dante;  
y, aymente de tot cor, á mi 'm desprecias!...  
¿Veus cóm brolla la sanch d' ample ferida  
y qu' ha obert mon coltel? Sanch de remensa  
ha de ser per tots dos; tu, per ta honra,

per l' amor, jo, que al ofegar 'l m' ofega,  
y 'm lliura de morir d' amor, matantme,  
mentres renta ton manto de Comtesa.

## ESCENA VI.

GALCERAN, N' ADELETA, ab trajo rich de nuvia y molt  
commoguda.

N' ADELETA. Galceran; en la capella  
jo tant sols hi falto ja.  
Digas qu' alló va sè un somnit;  
que mon cervell pertorbat  
va pensar lo que no era;  
que 'm vares volguè enganyar  
per provarne l' amor mèva.  
Mira que lo pit gonflat  
tinch de pena, y que sens' tu,  
sens' ton amor, Galceran,  
fòra ma vida un suplici;  
que tant plor he derramat  
com més no 'n pot llensar l' auba  
de l' aubaga en lo brostám.  
De día, ton recort sempre  
'm segueix per totas parts;  
y de nit, quan ja la son  
los ulls 'm vol aclucar,  
ta imatge dins mas parpellas  
tanco mentres vaig resant,  
per guardarla per mos somnits,  
per mos somnits benhaurats.

GALCERAN. ¡N' Adeleta!

N' ADELETA.

¿Tu m' estimas?

(*Ab molt amor.*)

¡Dígam que sí!... Ja en lo altar  
m' esperan, tal com los druidas  
la víctima, en temps llunyá...  
son allí.

GALCERAN. ¡No, N' Adeleta!...

N' ADELETA. Tu m' estimas, ¿no es vritat?  
llavórans, ¿qué se m' en dona?  
A ton coll 'm trovarán,  
y de tots plegats la forsa  
no 'm podrán d' ell arrancar.

(*Agafantse ab ell.*)

GALCERAN. ¿Arrancarte de mos brassos?

Si algú d' ells ne fòs osat,  
pera defensarte, tinch  
alenada de mestral,  
brassos de roch de centella,  
y acèrt fos en lloch de sanch.  
Y encar qu' al mitj de cent llansas

vinguès aquet Comte odiat,  
vincladissas canyas foren  
qu' aixafa runòs mural.

N' ADELETA. Anem, fugim del castell;  
lo cel está enjoyellat  
com pit de núvia regina  
plè de perlas y diamants.  
Baix son dossier, las corrandas  
que 'm cantabas, cantarás,  
y jo 't darè un món d' amor  
en mos ulls embolcallat!...

GALCERAN. ¡N' Adeleta! ¡N' Adeleta!  
No sê si 'l génit del mal  
está parlant per ta boca,  
que del cel me fa oblidar.  
Miro ton rostre, y 'm semblan  
tos ulls un sol esberlat,  
y á sos raigs no veig la bauma,  
hont secret impuls m' atrau.

N' ADELETA. No t' entench, ni vull entèndret;  
sols ton amor 't demand'.  
Si sabesses lo dolor  
que sento sols al duptar  
de ton amor, qu' es ma vida,  
qu' es ma vida, Galceran.  
Perque jo t' estimo molt,  
com may te podrás pensar,  
mès que á n' el sol las arbredas,  
mès que l' aucella al cel blau,  
tant... com la Verge al bon Dèu;  
¡mès!... si 's pot mès estimar.  
¿Per qué 'm robas tas miradas?

GALCERAN. (Fuig, infern, del mèu devant,  
que per tant jeganta lluyta  
frévol tinch lo cort y 'l cap.)  
Jo no puch... no vull amarte;  
¡si t' aborreijo!... Si may  
te ço dit que t' estimaba,  
com un fellò t' hi enganyat.

N' ADELETA. ¡Qu' escolto!

GALCERAN. Si vols ma vida,  
prenla; mon amor, jamay.

N' ADELETA. ¿Qué 'n faig de la tèva vida  
si la mèva m' has furtat!  
¿Es dir, que... ¡mal caballer!...  
de casal innoble y baix,  
has triat pera burlarte  
com si rés fòs... ¡inhumá!...  
lo cor de la qu' es hereua  
d' una rassa de jegants?  
¡Voldria pensar un cástich

per tal infamia venjar,  
y fins no sè si al infern  
podria trovarne cap!

GALCERAN. Fins goso en que m' aborreixis!

N' ADELETA. ¿Aburrirte?... Com un llamp  
so sentit dintre del cor  
fugir mon amor, y entrar,  
com torrent despenyat, l' odi,  
fins qu' ha quedat curullat.  
Y si 'l sagell de ta infamia  
en ton rostre no está ja,  
es perque no vull tocar-te;  
mes... ¡guay de tu, Galceran!  
que no vestirás mès mallas  
ni 'n tendas mès dormirás.  
Per tos perjuris, perjura  
vaig á ser ara en lo altar;  
la vida podrá costarme,  
y si morir grèu me sàb,  
es per la pòr de trovarte  
en lo lloch hont haig d' anar.

(*S' en va com esbahida y ab pas insegur, á la capella.*)

GALCERAN. (¡Mare mia!... ¡Mare mia!  
¿Qué mès podeu desitjar?)  
¡Per Dèu, perdò, N' Adeleta!  
Si sabesses...

N' ADELETA. En detrás.

(*Extenent lo bras desde dalt l' escala de la capella.*)

GALCERAN. (¡Oh! No puch mès; per la Verge  
qu' ha de sèbre la vritat.)

(*Al dirigir-se á la capella surt Farrich, porta segona  
esquerra, y 'l crida ab imperi.*)

## ESCENA VII.

GALCERAN, FARRICH.

FARRICH. ¡Galceran!

GALCERAN. ¡Pare!

FARRICH. A mos brassos;  
qu' encar que 'm dongas un nom  
que ja sè que no 'm pertany,  
com un pare 't duch amor.

GALCERAN. ¡Malviatje fins lo día  
que vegí la llum del sol!

FARRICH. Vist del cel, tot es petit  
lo qu' es veu gran en lo món.

GALCERAN. Véurer d' ell á N' Adeleta!...  
Si encar que veig que 'n lo cor  
dech ofegar, la que 'm mata



desatinada passió,  
véurerla d' ell, es la pena  
la més terrible.

FARRICH. Si vols,  
lo casament á tas mans  
está 'l destorbarlo.

GALCERAN. ¿Cóm?

FARRICH. Del pare de la Comtesa,  
ell es lo assessí.

GALCERAN. ¿D' Anfós  
de Rebolá?...

FARRICH. Lo punyal  
que 'l va ferir, guardo jo.

GALCERAN. ¿Lo punyal que ferí al Comte?

FARRICH. Sí, jo guardo 'l punyal d' or  
que fá vint anys busca 'l rey  
per trovar al matador.

GALCERAN. ¿Y cóm sabeu?...

FARRICH. Si de cert  
no ho sabès, gravat al pom  
hi há l' escut del Comte Arnald.

GALCERAN. ¡Justicia del cel! (Llavors  
en sabent' ho la Comtesa...)

¡D' alegría 'm salta 'l cor!)  
¿Y lo punyal?

FARRICH. En aquí. (Dantli.)

GALCERAN. ¡Ah! ¡Comte Arnald!... Aném donchs.

FARRICH. Jo estich servant l' escuder.

GALCERAN. Allavoras me 'n vaig jo.

FARRICH. L' hora de surtí 'n Ferrandi,  
á fé de nèu, es aprop. (Anantsen.)

(S' en va, porta segona esquerra; se sent l' orga de la  
capella.)

## ESCENA VIII.

GALCERAN.

Inginy de mort que ab sanch sèva  
de roig mullares ton llom, (Al punyal.)  
mata avuy ma gelosia,  
y si sanch per ella vols,  
jo t' abeuraré en la mèva  
demá mateix, fins al pom!...  
¡Áspit d' acèr que las vidas  
buscas dels cors en lo fons!...  
¡vampir, per la sanch que furtas!...  
¡llamp, per lo llest de ton vol!...  
¡Tu, que vidas sempre robas,  
vida á mí 'm darás dos cops;  
vida, avuy, la vida dantme,  
vida, demá, dantme mort!...

(Va depressa à la capella y, al èsser en l'escala, toca la gran campana del castell una batallada.)

¡Ah!.. ¡Tot perdut!.. ¡Tan sols llàgrimas veig arribá á món socòs!...

(Amaga la cara á la paret ab las mans hasta que acaba de tocar l'orga; la duració d'aquesta pausa se deixa á la consideració del director d'escena.)

¡Lluny d'aquí, arma malvada!...

Si destruir es ta missió,

¿cóm vaig creurer que podías donar vida ni un cop sol?

(Llenssant lo punyal.)

## ESCENA IX.

GALCERAN, NA ESTRELLA, surt de la capella ab manto negre.

ESTRELLA. ¡Fill mèu!

GALCERAN. ¡Mare!

ESTRELLA. Com á bons hem fet lo que l'honra mana; ja es Comtesa ta germana.

GALCERAN. ¿Y vos?

ESTRELLA. Las disposiciones d'aquell que del cel 'm sent, he cumplert ab llarga mida; are 'l que 'm resta de vida, ho passarè en un convent. Busca tu al cor del combat, oblit per ta pena tota, que no es brau qui 'l cap acota dessòta los colps del fát. No t' humillis perque lleys del cel van darte sanch pobre, pus que t' ennobleix de sobras la mitat que 'n tens de reys.

(Referintse á n' ella.)

Vesteix, pus, ferrada malla y 'l passat deixa en darrera. Jo brodarè la senyera qu' has d' alzar en la batalla, y quan l' òssa resplandent miris en serena nit, com joyell qu' enjoya 'l pit del endolat firmament, fixa en ella ta mirada, per si hi veus, ¡fill mèu! la mèva, qu' haurè enviat buscant la tèva desde la celda callada.

GALCERAN. Mare, es tanta la ternura que us guarda mon pobre cor,

que 'm curaria l' amor  
si mon amor tinguès cura.  
Pero la pena qu' esclata  
y que mon cervell apreta,  
es de son buyrach, sageta,  
que 'm mata perque no 'm mata.  
Tal com en somnit febròs,  
creyeu qu' el pit vos parteix  
ferro assessí, y 's pateix  
com si real lo dolor fòs,  
y com que la mort no esclata  
per lo dolor qu' hi ania,  
perque 's ficció l' agonia,  
us mata, perque no us mata.  
Quan de l' infern, lo infinit,  
lo cástich volguè buscar,  
un tan sols ne va trovar  
digne del lloch del precít;  
un qu' es fá de 'ls dampnats, tema,  
perque no salta la valla;  
ferro que sens' tallar, talla;  
foch que sense cremar, crema;  
com jo, ells, sas penas ploran;  
com ells, jo, mas penas ploro;  
jo 'm moro, perque no 'm moro,  
y ells perque no s' moren, moren.  
¿Quí podrá jamay descriurer  
mon dolor desconegut?

- ESTRELLA. Encara el cor no ha sabut  
quan tè de plorá ó de riure;  
vèsten, mentres la claror  
no llumena ta surtida.
- GALCERAN. Cambiar lo lloch de la vida,  
es cambiá 'l lloch del dolor.
- ESTRELLA. No crech que vulgas seguir  
quedante en aquet castell.
- GALCERAN. Mentres, mare, hi siga ell,  
jo us' jur que no n' he d' eixir.  
Si no tinguès altre agravi  
que 'l que 'l cor sens' treva plora,  
venjar deuria, senyora,  
á lo Comte Anfós, mon avi.
- ESTRELLA. ¡Que!
- GALCERAN. Que á vostres peus tirat,  
de lo que us dich hi há penyora.
- ESTRELLA. ¡Un punyal d' or!
- GALCERAN. D' or, senyora,
- ESTRELLA. ¡Qué miro! (Cullintlo.)
- GALCERAN. D' or, y espuntat.
- ESTRELLA. (¡L' escut del Comte!... Son tall  
sento que lo cor m' abrusa.)

- GALCERAN. Ell lo Comte Arnald acusa  
ab sa llenga de metall.  
ESTRELLA. (¡Misericordia divina!  
De lo secret lo panyal  
ha esqueixat aquet punyal  
ab sa punta damasquina.)  
GALCERAN. Doneumel, perque vull prompte  
venjarlo, mare, ¡per Dèu! (*Prementli.*)  
ESTRELLA. Ara molt mènós, fill mèu,  
deus pensar en matá al Comte.  
GALCERAN. Algu vè...  
ESTRELLA. ¿Ah, tu ets aquí,  
Farrich?

## ESCENA X.

Mateixos, FARRICH.

- FARRICH. M' temo un fragell;  
passa quel-com al castell  
que no entench á fé de mí.  
GALCERAN. ¿Qué?...  
FARRICH. Que si no s' esgabella  
son plan, no sè...  
ESTRELLA. Aviat; parla.  
FARRICH. Es qu' han fet retirá 'l guarda  
qu' hi había en la portella.  
Subtantme nova tan rara  
fora del mural hi eixit,  
y en lo fósso, estrany burgit  
sò sentit. que s' óu encara.  
Volguentne sèbre lo qu' era,  
busco á l' Huch, y l' hi trovat  
com si haguès d' entrá en combat,  
calssada la cervellera.  
GALCERAN. Será que 'l Comte vol fè  
ostentaciò en eixa diada.  
FARRICH. Pus jo 'm temo una llassada.  
ESTRELLA. Ja torno; aviat ho sabrè.

## ESCENA XI.

FARRICH, GALCERAN.

- FARRICH. Crech que 'n gran perill estém  
de la vida.  
GALCERAN. ¡No serà!  
FARRICH. Poch la mèva 'm fa pensá,  
sols per la tèva jo tem',  
la gent á sas ordres tè  
y contra tots...  
GALCERAN. ¿Y us assombra?

¿Quán hem contat may lo nombre  
los dels estols de 'n Roger?  
Del mar d' Orient á las voras,  
á hù per cent dábam batudas.  
¿Cóm, sino, haguèram vensudas  
en son sol, las taifas moras?  
Al ser son penò ovirat,  
¡Desperta-ferro!... cridavam,  
y si algun cop 'ls contavam  
era després del combat.  
No temeu, póden venir;  
mon espatller será 'l mur;  
p' el devant, n' esteu segur,  
no farán més que morir.

FARRICH. Remor s' óu. A mitja escala  
(*Van tots dos segona porta esquerra, que s' ilumina.*)  
va pujant l' Huch, y de fora,  
com del vent, murmuradora  
veu entra en aquesta sala.

GALCERAN. Sembla que puja tot sol;  
(*Torna á oscuirse l' escala.*)  
apaga 'l llum.

FARRICH. Ja veus clar  
si he fet bè de sospitar.

GALCERAN. Aneu; deixeu-me tot sol.

FARRICH. ¿Qué vols fer tot sol?

GALCERAN. Escorre  
aquet vel estrany, si puch.

FARRICH. Si pots...

GALCERAN. Ha de dir-m' ho l' Huch,  
si es que puja aquí á la torre.

FARRICH. (Jo avisaré á la Comtesa  
del perill que 'ns amenassa.)

GALCERAN. (Fem lo qu' ell ha fet.) (*Apaga l' llum.*)

FARRICH. ¿Qué passa?

GALCERAN. Aneu, y no fasséu fréssa.  
(*Farrich se n' va porta primera esquerra.*)

## ESCENA XII.

GALCERAN, després HUCH.

GALCERAN. Ja que traiciò mal volguda  
de las tenèbras fas armas,  
á ton pas llensa las sèvas  
la llealtat que t' atalaya.  
Per ma vida qu' ha de pláurem  
sèbre qui á qui ha de batre:  
si la traiciò que puja  
ó la llealtat qu' aguarda  
(*Se crehua de brassos al costat de la porta.*)

- HUCH. Ningú hi há, terrible fosca...  
(*Surt per ella ab precaució.*)  
dalt de la torre del guayte  
brillarà prompte una estrella  
que, la del matí imitantne,  
missatjer será d' un sol  
en un mar de sanch alssantse.  
(*Anant á palpentas.*)
- GALCERAN. Per' qui ha de ser la portella...  
(*Sembla qu' ha entrat, ¡oh! la rabia  
'm guiará al mitj de la fosca  
com llamp en nit endolada.*)
- HUCH. Ja hi soch. La clau... en aquí.  
(*Per lo soroll de la clau se guta Galceran.*)  
L' atxa de vent preparada  
al cimeral de la torre  
l' espurna de l' esca aguarda.  
(*Galceran l' agafa y 'l porta al mitj de l' escena.*)
- GALCERAN. Ja 't tinch, y ab mon bras de ferro...
- HUCH. ¡Traiciò!
- GALCERAN. ¡Qui de traiciò parla!...  
(*Ab burla.*)  
¿Qué anabas á fer?... respon,  
vell fellò; si tas miradas  
se topessen ab mos ulls,  
de basilisch te semblaban!  
Respon prest, ó per ma vida  
que si no t' ixen paraulas,  
lo lloch 't farè sortir  
d' ahont las enmotlla l' anima.
- HUCH. Si rés vos dich, el d' Arnald  
'm farà demá aforcarme.
- GALCERAN. Y jo ho farè ara mateix  
si á lo que 't pregunto callas.
- HUCH. Ja us ho dirè...

### ESCENA XIII.

Mateixos, COMTE ARNALD. Lo Comte Arnald surt de la capella á palpentas, mentres Huch entera á Galceran en veu baixa.

- COMTE. (¡Que fa l' Huch  
que 'l llum á la torre no als!  
Si un traïdor... Ah, no, oberta!...)  
(*S' enfla á la torre.*)
- HUCH. Y á dalt anava á posarne  
un llum que fòra senyal  
per lo castell assaltarne.
- GALCERAN. ¡Assaltarne lo castell?

- HUCH. Sí.  
GALCERAN. Pero quí, ¡Dèu me valga!  
¿Y per qué?
- HUCH. ¡Oh!... jo no sè...  
GALCERAN. 'M sento 'l cap com se 'm bada.  
Digas... (Ab rabia.)
- HUCH. Es que 'l Comte Arnald  
sab que 'n lo castell se guarda  
un punyal, y perque d' ell  
no puga quedarne rastre...  
volía...
- GALCERAN. Sí, sí, no digas  
res més, ab lo dit ja 'm basta.  
Y per encobrir sos crims,  
que al cel demanan venjansa,  
estèndrer de la mort bruna  
vol lo vel en eixa casa...  
Pus que comensi ara ab tu  
la mort...  
(Al anar á trádrer lo acér, s' illumina l' exterior de la  
escena.)
- ... ¡Aquet llum!... ¿que passa?  
(Deixa anar á Huch que fuig y tanca la porta.)
- HUCH. (Ara es hora.)
- GALCERAN ¡Los soldados  
(Per la finestra.)  
se matan los uns als altres!  
(Soroll d' armeig lluny que no fassi mal efecte; l' in-  
cendi creix per graus.)
- ¡A mí los lleals!... ¡Qué miro!  
(Trovant la porta segona tancada.)  
Aquesta altre... ¡Oh!... tancada!  
y las lengas de foch, llepan  
las vigas y las arcadas...  
¡y tancat com una fera!...  
(Sacudint la porta ab rabia.)  
Pero á mos brassos, com glassa  
de seda, dels golphs sortirne  
farè las portas ferradas.

## ESCENA XIV.

GALCERAN, COMTE ARNALD, que surt de la torre ab un' hatxa encesa; lo Comte crusa la escena, fa Galceran una esclamació y 's gira sorprès lo Comte.

- COMTE. ¡Galceran!  
GALCERAN. ¡Tu!... ¡oh!... fins m' alegra  
véurer lo castell en brasas!...

Aixís lo foch del infern  
no 't vindrá tan de sobtada.

*(Lo Comte va á parlar.)*

¡Sí... ja sè, ja!... la senyal  
has dat tu de dalt del guayte,  
y ara la torre 't vomita  
de tenirte esborronada.

Mes ja que aquí com á fera  
m' han tancat, ta carn malvada  
será la racciò que 'm tiran  
perque entretinga ma rabia.

*(Lo Comte clava l' hatxa á la paret y 's treu l' espasa.)*

COMTE. Callin las llenguas, y parlin  
are en son lloch las espasas.

GALCERAN. Poch li costará á la mèva  
lo fons de ton cor trovarne.

*(Descayna.)*

¡Y vejias si estich segur  
Comte malvat, de matarte,  
que 't tiro als peus lo que buscas!

*(L' hi tira als peus lo punyal d' or.)*

Vejas si pots acotarte!...

*(Crehuan las espasas.)*

## ESCENA XV.

Mateixos, luégo ESTRELLA, després N' ADELETA, mès  
tart FARRICH.

ESTRELLA. ¡Foch!... ¡Socor! *(Dins.)*  
*(S' obra la porta primera dreta y surt Na Estrella de-  
solada; al veurer lo combat fa un crit.)*

¡Ah!

*(A l' exclamació de Na Estrella se gira Galceran y 'l  
Comte lo traspasa.)*

COMTE. Tè.

GALCERAN. ¡Aixís sols *(Cayent.)*  
podías... traidor... matarme!...

¡Mare! *(Cau á sa falda.)*

ESTRELLA. ¿Qu' habeu fet?

COMTE. Un deute  
que pago.

N' ADELETA. ¡Ah! soch venjada.

*(Surtint de la capella.)*

ESTRELLA. ¡Comte Arnald, has mort ton fill!

¡Es ton germá, desgraciada!

*(N' Adeleta corre á socorrer á Galceran, desesperada.)*



COMTE. Ja 't tinch al fi en poder mèu.

(P' el punyal.)

(Surt Farrich ab lo trajo vermell de butxi, pero embosat ab la capa, y al acte que Arnald va á cullir lo punyal deixa caurer Farrich la capa y posa 'l peu sobre 'l punyal. Farrich va afeitat de cara.)

¡Ferrandi!... ¡Que Dèu me valga!

(Aterrat.)

(Cahuen las vidrieras del finestral del fondo trencantse los vidres, y surten flamaradas. Surt llum de Drumont per la reixa de la dreta que pega de dret á Farrich.)

FI DEL SEGON ACTE

---

## ACTE TERCER

---

Castell del Comte Arnald en los Panissars. Salò rich. Al fondo dreta, una gran portalada per la qu' es veu la plataforma d' una fortalesa y 'l cel estrellat. A l' esquerra, una porta tapada ab un tapís. A la dreta, primer terme, una finestra ó balcò majestuós ab tapís, que penja d' una barra daurada y á l' esquerra primer terme una portella forrada de ferro ab grans claus y forma de garita, tancada ab dos cadenas que després d' oberta quedi com un pont llevadís.

Mobles riquíssims, y á primer terme y á cada costat un gran sityal daurat y una taula cuberta ab un tapís de vellut ab l' escut d' armas del Comte. Una gran llàntia illumina l' escena.

Al aixecarse 'l telò está N' Adeleta com mitx endormiscada en lo sityal de la dreta y Cap-tallat conversant á l' esquerra ab lo patje Manrich.

### ESCENA I

CAP-TALLAT, PATJE y N' ADELETA.

CAPTALLAT. Vés si en Franch ha arribat ja,  
y sinó, quan vinga, donam  
compte del que dú, ó avisam  
per anar' hi jo. Que brosta  
ningú n' entenga d' aixó.

PATJE. Está bè.

CAPTALLAT. Espèrat. ¿La forsa  
que t' hi fet atalayá...?

PATJE. Ara están donant la volta  
per dalt del puig.

CAPTALLAT. Donchs aixís  
no vindrán per 'questa costa.

PATJE. Un altre 'n vè cap aquí  
seguint vía amunt y fora,  
que de segur dintre poch  
estará á distancia poca.

CAPTALLAT. ¿D' hont l' has vist?

PATJE. De la carena  
hont m' hi estava, per la volta  
esperar de la cassera.

CAPTALLAT. ¿Duya molta gent?

- PATJE. ¡Oh! molta.
- CAPTALLAT. Son tersos reals que 'ls castells  
dels templaris enderrocan,  
que, sobérchs, de Jaume 'l Just  
no volen obehir las ordres.
- PATJE. ¿Rebéchs al rey?
- CAPTALLAT. Y al Sant Pare  
Clement quint, que 'ls vol á fora.
- PATJE. ¡Gloriòs San Pau! ¿Del Sant Pare  
desobeihexen las ordres?  
Donchs digueu que son heretjes...
- CAPTALLAT. ¿Qué hi farás?... Bè; aquestas cosas  
no son per nins...
- PATJE. ¡Llamp del cel!  
Per Dèu y mon rey tinch forsa  
per manejar lo coltell,  
que 'l sol nom d' ell forssa dona!...  
¡Y que creixi ab tanta calma!...
- CAPTALLAT. Aixó poca pena 't donga;  
massa aviat que 't farás gran...  
Vès, y del qu' he dit, recórdat.  
¿Y 'ls dos hostes qu' han vingut?
- PATJE. En lo quarto gran reposan  
d' enfrònt de la barbacana.  
¿'Ls heu vist?
- CAPTALLAT. No... no.
- PATJE. ¿Ni al jove?  
¡Vaya un doncell mès garrit!  
Vesteix tot de malla, y porta  
al costat una espasarra!...  
Allí ha cantat una estona,  
qu' hasta daba dól sentirlo.  
¡Qué bellas y tristas trovas!  
(*Se sent una bandola.*)
- CAPTALLAT. Escolta, ja deu tornarhi.
- PATJE. Si qu' es vritat qu' ara hi torna;  
deixem' en aná á escoltarlo.
- CAPTALLAT. Pensa ab en Franch.
- PATJE. (M' agullona  
lo desitx d' aná á la guerra  
d' ensá que so vist al hoste.)—  
(*Se n' va fondo dreta; N' Adeleta al sentir la bandola  
ha obert los ulls.*)
- N' ADELETA. ¡Hermosos sons que remohuen  
mos recorts de jorns mès grats!  
¿Per qué avants mon cor gueriau  
y 'uy sentirvos me fá mal?  
¿Cap-tallat?
- CAPTALLAT. Senyora mía.
- N' ADELETA. ¿Es lo trovador?
- CAPTALLAT. Ell es,

y demá cap á la guerra  
marxa.

N' ADELETA. ¡Marxa!... ditxòs d' ell...!

CAPTALLAT. Un xich més de paciència,  
senyora; ja n' eixirém.

N' ADELETA. ¿Ja ha tornat en Franch?

CAPTALLAT. No encara,  
mes no pot tardar, y al ser  
aquí dins, ab bonas novas,  
d' aquet castell fugirém.

N' ADELETA. ¿Y si aixó 't costa la vida?

CAPTALLAT. 'Tot ho sò previst. Ja ho sé.  
Del cim del Salt del Templari  
destimbat ne fora.

N' ADELETA. ¿Y es

CAPTALLAT. lo salt fet del Comte Arnald?  
Ja fá molts anys qu' existeix.  
D' un oncle de vostre espós  
era avants aquet castell,  
y quan alguna sentència  
aquí s' había de fer,  
per en comptes d' aforçar  
l' acusat, pe 'l salt aquet  
era destimbát.

N' ADELETA. ¡Jesus!

CAPTALLAT. Y templari 'l senyor sent,  
d' allavors «Salt del Templari»  
s' ha nomenat sempre més.

N' ADELETA. Per tu temo.

CAPTALLAT. ¡Oh! ¡Senyora,  
quán bona sou!

N' ADELETA. (*Pe 'l Comte.*) Si ell sabès...

CAPTALLAT. Tíndrer voldria cent vidas  
per posá al vostre servey;  
pus per vos, pe 'l mateix Comte  
tinch en la veyna 'l coltell.  
¿Qu' era jo avants de conéixeu?  
¡Quánt mon pobre cor us deu!  
Jo, la fera entre las feras,  
despullat de sentiments!...  
Vos per la primera volta  
'm vai fè alsá 'ls ulls al cel,  
y en las blavosas planurias,  
'hont avants no hi veyá res,  
hi vegí brillants estrelles,  
blanca lluna, sol ruhent,  
embulls de glassa com gebra,  
colcant per l' espay inmens,  
y per primera vegada,  
vag preguntar 'm: ¿Qui ho ha fet?  
M' ensenyáreu l' aucelleta,

pomell volador que, sens'  
saberho d' un altre, feya  
igual qu' ella son niuet.  
La flor que son botò tanca  
tots los jorns á sol ponent;  
l' enfrenat mar, las boscurias;  
de la pluja 'l magná etern,  
y també per primer volta  
vag preguntar 'm: ¿Quí ho ha fet?  
Mes un jorn, que us escoltava  
genollat á vostres peus,  
tot seguint de vostres llavis  
l' hermòs y puríssim rès,  
que 'm sentía caure al pit  
com ruixím sobre camp sech,  
lo nom de Dèu va sortirne  
de vostra boca de cel,  
y 'l vegí gran, admirable,  
desde son trono ruhent,  
destrant ab raigs lluminosos  
la nau de tot l' Univers.

N' ADELETA. ¡Quánt goso aixís escoltante,  
y quánt bèn pagada 'm veig!  
Pero sabs que tarda molt  
lo Comte?...

CAPTALLAT. ¿Qué hi voleu fer?  
Tranquil está en la cassera  
ab sos falcons y gossers,  
y ni 's recorda de l' hora  
qu' ha de tornar al castell.

N' ADELETA. Mira, vés si rès obiras.

CAPTALLAT. Mi senyora, no 's veu rès.

(Va á la finestra.)

Encare que no es estrany,  
pus lo sol, gastat lo escelet,  
torna á passar ab foscuria  
per torná á encendriers á Orient.

N' ADELETA. ¿Encara no ha eixit la lluna?

CAPTALLAT. Detrás d' un núvol se veu,  
com diamant de cent cayres  
embolcallat en un vel.

N' ADELETA. No sentint encar cridoria,  
tardarán. ¿Vols dir per qué  
vares volgué seguí al Comte  
en lloch de tornar á fer  
la vida lliure d' avants?

CAPTALLAT. A vos us ho explicarè,  
pus á saber 'ho algun altre,  
car podria costarm'.

N' ADELETA. ¿Y es...?

CAPTALLAT. Fá molts anys, senyora mía,

que á la guerra de soldat  
anava, del rey en Pere,  
quan al coll dels Panissars  
vag rebre aquesta ferida

(*Senyalant lo front.*)

que 'm feu torná á mon casal.  
Allí vaig trová á ma esposa  
qu' alletaba un nin, d' encárch  
lí van dir de Jaume 'l Just  
d' Aragò, llavors Infant.  
Desde mon retorn, cap sou  
per ell es rebia, y tant  
fou á la fi la miseria,  
sent jo malalt, que la fam,  
va passá ab son pas terrible  
de mon casal los llindars.  
Un jorn, entrá un caballer  
y preguntá fadigat  
si sabíam qui poguès  
alletar un tendre infant:  
que pagaría sens mida  
lo servey; á nova tal,  
prompte s' oferí ma esposa  
al altre nin alletar,  
y deixant plena una bòssa,  
nos diguè: Un any vos pach,  
y cada any, en aytal día  
rebreu la paga cabal. —  
Dit aixó, despareguè  
deixantnos lo nin; al cap  
de dos mesos se 'ns moría,  
y per no perdre el tant  
qu' era la nostra fortuna,  
no deixárem de cobrar;  
fins un jorn que 'l caballer  
á buscá l' infant torná.  
Esporuguida y sobtada,  
y no habent tingut jamay  
en dotz' anys que ja hi había  
mès novas del altre, tan  
que fins vam arribá á creurer  
que 'ns váren volgué enganyar,  
lo fill del rey várem darli  
en lloch del que 'ns 'bia dat,  
y que colgat á la fossa  
guarda encare el nostre engany.

N' ADELETA. ¿Y del rey resultá serne  
lo fill?

CAPTALLAT. ¡Sí, per mon mal fat!...  
Al saber 'ho, vag fugirne,  
mon nom vareig cambiar,

y en lloch de dirm' Bras de Ferro,  
m' anomení Cap-tallat.

Y com are per qui corren  
aquestos tersos reals,  
que los castells dels templaris  
per tots punts van á setiar,  
vaig pensar que millor fora  
estar aquí un temps tancat,  
que no per serras y rasas  
hont al rey poguès trovar.

N' ADELETA. ¿Y no sabeu vos qui es  
lo caballer, ni esmentat  
esteu d' hont es lo doncell...  
perque doncell deu ser ja?

CAPTALLAT. Segons conto, deu tenirne  
are 'l doncell, uns vint anys.

N' ADELETA. ¿Y son nom?

CAPTALLAT. No varen dir-l' ho,  
y era per tot nomenat  
lo «Cabell d' or», per lo ròs  
qu' era; y á casa, jamay  
altre nom que «Cabell d' or»  
al fill del rey várem dar...  
¡Mal cabell d' or hem tingut!

N' ADELETA. Pus, Bras de ferro, m' apar  
qu' us convè molt amagarvos;  
s' ou remor.

CAPTALLAT. Tambè m' ho apar.

*(Dirigintse á la finestra.)*

Es vritat, ja son aquí;  
lo pont ja van abaixant.  
Ja á la llum de las teyeras  
capells veig lluir; cridar  
se senten falcons y gossos  
junt ab renill de caballs.

*(Pausa.)*

A dins de la plassa d' armas  
los devantès entran ja.  
Mireu, senyora, veniu;  
¡quin goig que dona mirau!

*(A la finestra.)*

N' ADELETA. Bells recorts de ma infantesa,  
en 'hont veig mon pare aymat  
aixecarme entre sos brassos  
rodejat de faèls vasalls.

CAPTALLAT. Pus no han fet mala cassera...  
un ors y quatre senglars.  
¿No teniu rés que manarme?

N' ADELETA. Rés.

CAPTALLAT. Pus bona nit tingau;  
en quan tinga novas, prompte  
las sabreu.

N' ADELETA.                   Dèu vos ho pach.  
(*Pe 'l fondo 's veuhen crusar depressa y de dreta á es-*  
*querra, escuders, soldats, falconers ab sos falcons,*  
*gossers ab gossos enmallats, etc.*)

## ESCENA II.

Mateixos.—COMTE ARNALD. Al entrar lo Comte 's topa ab  
Cap-tallat, á qui diu los primers versos dantli l' ascona.

COMTE.                   Digueune al Huch, que l' espero  
                                  (*Captallat se barreja ab la comitiva.*)  
(*Després de sentarse en lo setyal de l' esquerra. N' Ade-*  
*leta queda mirant á fora.*)

Altra volta en lo palau...  
Jamay puch del pensament,  
hont bregant la tinch fermada,  
tréurem de la nit aquella  
la terrible recordansa.  
Sempre están davant mos ulls  
aquellas runas fumadas,  
com centinellas de pedra  
que mos crims están vetllantne.  
Y mon amor escarnit...  
y 'n tant que 'l temps volant passa,  
sempre en los ulls lo despreci  
y jo mès foch dintre l' ánima.  
(*Aixecantse y veient á N' Adeleta.*)  
¡Ah!... ¿Erats aquí?... Al entrar  
no 't vía vist.

N' ADELETA.                   Aquí era.                   (*Sentantse.*)

COMTE.                   ¿Per qué sempre aquest posat  
                                  (*Prenentli una ma ab amor.*)  
per lo que 'n son cor auberga  
tot lo devasall d' amor  
que l' cel deixá aná á la terra?  
¿Per qué sempre aquesta cara  
de rosa y llesamí feta,  
l' ha d' encerclar l'amargor,  
com bell cel, boyra negrenca?  
¿No sabs que sens' ton amor  
es per mi 'l món, N' Adeleta,  
flor sens' perfums, au sens' cant,  
Cel sens' Dèu, infern de penas?  
¿Qué hi há en lo món que desitjis  
que no 't duga jo en ofrena?  
¿Es en lo estatje del llamp?  
¿Es en lo cor de la terra?  
Digas; que rés impossible  
hi há per qui estima ab fé cèga!...

N' ADELETA. No es en lo estatje del llamp,



no es en lo cor de la terra,  
hont lo consol, Comte Arnald,  
pot trovar l' ánima mèva.  
Emportéume en quiet convent,  
si pot ser en alta serra,  
qu' estarè més prop del cel,  
sòl lloch hont la calma hi regna.  
Qu' es per mi 'l món y sos joys,  
lo que per vos heu dit qu' era:  
flor sens' perfum, au sens' cant,  
cel sens' Dèu, infern de penas!...

COMTE.

¿Per qué, cruel, te complaus  
á agulloná 'l foch que 'm crema?  
Molts cops en lloch de buscarte  
he fugit de ta presència,  
y las horas que 'm debías  
passaba en hisarda selva,  
bregant ab òssos, tal volta  
mès humans del que ab mi èrats.

N' ADELETA.

Jamay d' amor sentireu...  
¡dich sentireu!... ni sisquera  
ovirareu en mos ulls  
un destell que vos ho sembla.  
Podeu matarme, es vritat;  
jo ab la mort tindrè menys pena,  
y vos per lo vostre escut  
un mot més que l' ennoblesquia.

COMTE.

¿Es dir, que rés esperar (Furiós.)  
pot mon amor...!

N' ADELETA.

Rés.

COMTE.

¡Que, cedre  
corpulent, m' ha d' ofegar  
la líbica enredadera!...

N' ADELETA.

Es mon cor camp de rostoll,  
torrat per tossuda seca,  
qu' en vá tracta d' esberlar  
lo fil de ferrada rella.

COMTE.

Sanch, pot ser, per estobarlo,  
de ton cor mon coltell trega!...

N' ADELETA.

Germá y amor en un temps  
me robá traydora brega...  
¿Qué val ja la mèva vida?  
Si tant la voleu, prenéula,  
que basta pera lograr' ho,  
ser, com sóu, sagnanta fera;  
mes per darvos mon amor,  
no hi há poder en la terra.

COMTE.

¡N' Adeleta!... (Posant má al coltell.)



y fa més d' un mes que 's corre  
si se n' ha anat á la guerra  
pus no se 'l veu.

COMTE. 'M destrossan  
aquets dubtes, y no sè  
si no haber nat millor fòra.

HUCH. No 'n deu á ningú la culpa,  
Comte Arnald. ¿Per qué tan prompte  
vau voler deixá 'l castell,  
com fugint de vostra sombra?  
Los bandolers, esporguits,  
com llampech veyentvos còrrer,  
varen fè 'l mateix, creyent  
un ters real tení á sobre...  
vau creurer veure á 'n Ferrandi...  
COMTE. ¡Ho era, Huch, ho era!

HUCH. ¿Altra volta?  
¿No penseu que, perturbats  
vostres sentits, ab la forsa  
d' aquell pas, de sobras trágich,  
s' us va trastornar la closca?  
Y la sort que Cap-tallat,  
com que tè d' un bou la forsa,  
ens va baixá á N' Adeleta  
mitx esbahida á la porta,  
ó sino, també 's perdía,  
pus lo foch l' haguera enclosa.

COMTE. ¡Jo 'l punyal vaig veure á terra!  
HUCH. ¡Tut, tut, tut!... A mí la forca  
'm fa més pòr qu' á n' á vos,  
y á fe de cristiá, ni brosta  
'n tinch avuy; lo qu' es ara  
podeu estar d' hora bona.  
Parlém de tot; ¿ja sabeu  
que dos tersos reals recorran  
los Panissars, que 'ls castells  
dels templarís enderrocan?  
Ahir, prop de la Junquera  
va fer nit un, que no fòra  
estrany que per' qui passés  
dintre de poch.

COMTE. Allavoras,  
que diguin á sos capdills  
que 'l senyor feudal es fora,  
y no eixirè del palau  
mentres siga aquí la forsa.

HUCH. Se farà tal com maneü.  
Are, encara un altre cosa.  
Heu de sabè que al castell  
hi tenim... tot un astrólech.

COMTE. ¿Un astrólech?

- HUCH. Un dels dos  
qu' han arribat, si; un home  
que llegeix en los estels  
l' esdevenir qu' us atonta,  
y, tocant al passat, sembla,  
qu' haigi sigut vostra sombra.
- COMTE. ¡Oh! que vinga; jo vull sèbre  
lo destí que 'l cel 'm dona,  
que no m' ha de fer basarda  
lo saber' ho de sa boca.
- HUCH. Donchs creyeu que si jo 'm penso  
lo que 'm guardaba l' astrólech,  
no l' hi haguera preguntat,  
no; no á fe de neu, ¡quin home!  
Y no hi há fet cap embut...  
al dirli jo:—Bon astrólech,  
¿vejeu si podeu saber  
hont haig de mori?... —A la forca,  
m' ha contestat.—¿Y per qué?—  
li he dit jo... y allavorans,  
¡quin devasall de vritats  
ha surtit d' aquella boca!  
Si semblaba que llegía  
cap á cap la mèva historia.  
Jo crech qu' hasta deu saber  
en 'hónt son las dents d' Herodes,  
pus sab cosas de ma vida  
que á mí, ni sols me recordan.
- COMTE. Millor; que diga de mí  
tot lo que 'ls estels li cóntian,  
pus ja no sè si desitjo,  
tenir la sort mala ó bona.
- HUCH. De la vostra á n' á la mèva  
no hi anirá una gran cosa.
- COMTE. Me 'n entro un moment á dints  
á donar convenients ordres;  
fes que pugi tu aquí dalt  
entre tant aquest astrólech.  
*(Surt Huch foro dreta.)*

## ESCENA V.

COMTE ARNALD.

- COMTE. ¡Ay! Si ha sagellat lo cel  
ma perdiciò, ¡oh! allavoras  
per l' infern qu' ha de fer fresa  
lo que 'l cap tè de discorrer.  
No ha de quedar camp ni rasa,  
que ma rabia de sanch no ómplia,

ni virtud sens' ser retuda,  
ni auberch sagrat á ma ascona.  
(*Surt foro esquerra.*)

## ESCENA VI.

FARRICH, després COMTE ARNALD. (Farrich ve p' el foro dreta ab trajo de viatge y capa ab caputxa; en tota l'escena tracta de taparse del Comte; va ab un bastò típich.)

FARRICH. ¡L' Huch aquí en aquet castell!...  
Per fortuna m' ha acudit  
lo fingí 'l paper d' astrólech  
per podè' millò encobrir m'.  
Diu que 'l senyor també vol  
sébre son esdevenir...  
Si fòs lo Comte d' Arnald  
lo soberch senyor d' aquí...  
Sent' hi l' Huch ell deurá serne.  
¡Oh! ¡Si de cas, per Dèu viu,  
que millor endevinayre  
may los nats haurían vist.  
Estol reyal la vessana  
dels Panissars va munyint,  
y diuhen si 'l mateix rey  
la comanda; si es aixís,  
y ets tu 'l Comte, y Jaume 'l Just  
ve á passar la nit aquí,  
serpent serás qu' encauada  
l' ha sorpresa 'l lleò en son llit,  
y esgardissante ab sas arpas  
tos anells farà bossins.  
(*Queda prop la finestra.*)

COMTE. Allí está.

FARRICH. (¡Ell es! Fingím,  
y preném ben bè las midas,  
que van á lluytar dos vidas  
en l' espona d' un abím.)

COMTE. ¿Sou vos qu' en lo alt cobricel  
del firmament, hi llegiu  
del esdevenir ombriu  
la relació?

(*Sentantse en lo setyal de l' esquerra ab molt orgull y sense mirarlo.*)

FARRICH. Sí.

COMTE. ¡Per l' cel,  
que si en vostres mots trovar' hi  
puch que 'm voleu enganyar,  
al fosso us faig destimbar  
del cimeralt del Templari.  
No temeu, encar que siga  
negre mon fat, mas querellas;

- lo que us digan las estrellas  
es lo que vull que se 'm diga.  
Y per coneixer aviat  
si es que al fi tinch de matarvos,  
podeu feyna estalviarvos;  
comensém per mon passat:  
veyeu si del cel en lo alt  
hi há mon nom.
- FARRICH. (*Mirant al cel.*) L' ossa major  
ho diu ab son resplandor.
- COMTE. ¿Qué hi llegiu?
- FARRICH. Lo Comte Arnald.
- COMTE. Sabi sou.
- (*Sorprès y després d' una pausa.*)
- FARRICH. Fruit de vetlladas  
passadas mirant los astres;  
hont rès hi veyeu vosaltres,  
historias mil hi há escampadas.
- COMTE. Avant. (*Impacient.*)
- FARRICH. Allí, com fanal,  
«Alfa» llú; de vostra historia  
ab signes hi há la memoria,  
crehuada ab daurat punyal.
- COMTE. No crideu tant.
- (*Aixecantse y mirant ab pôr.*)
- FARRICH. Al costat  
un castell hi há derruit.
- COMTE. ¡Calla, astrólech malehit!
- (*Dant un cop á la taula.*)
- Ja 'n tinch prou de mon passat.  
¡Mon esdevenir! (*Acostants'hi.*)
- FARRICH. ¡Pahura  
me fá véurel, Comte Arnald!
- COMTE. Digas, an' que sia mal.  
¿'M veus tremir per ventura?  
Per mon ánima villana  
sè que poch puch esperar;  
mes, si 'l cel me la va dar,  
¿per qué comptes me 'n demana?
- FARRICH. Per qui tè rebéch lo cor  
hi há lo cervell que 'l reporta:  
cego es lo navir, y 'l porta  
lo timoner dintre 'l port.
- COMTE. Jo no vinch á demanarvos  
llissons, mon esdevenir;  
lo qu' ha d' esser, vull sentir.
- FARRICH. Es lo qu' anava á mostrarvos.  
¿Veyeu en front del Centaure  
un estel que ni s' ovira? (*Mirant al cel.*)
- COMTE. ¿Que pareix una guspira?
- FARRICH. Sí; y molt poch us há de plaure.



- Del estol reyal serán  
los soldats més devantins.  
COMTE. ¡Pero del castell á dins,  
per mon nom que no entrarán!  
HUCH. May s' haurá romput la lley  
ab tanta rahò.
- COMTE. ¿Per qué?  
HUCH. Comte Arnald, heu de sabè  
que 'l punyal d' or ja 'l tè 'l rey.  
COMTE. ¡Lo punyal! ¿Cóm ho has sabut?  
HUCH. Avuy passant per l' hostal  
en Guillém, diu que malalt  
ha vist al rey, y abatut,  
molt al detrás del esbar',  
y al donarli los bons jorns,  
li ha dit si per' quets contorns  
hi há un Comte Arnald per etzar.  
Al no donat p' en Guillém,  
diu qu' ha dit ab rostres adust:  
—Ó haig de perdre 'l nom de Just  
que m' ha volgut dar la gent,  
ó d' un roure haig d' aforcá,  
servint d' escarpia 'l punyal,  
al que l' oscá en lo pitral  
del Comte de Revolá.
- COMTE. Jebra per mas venas corre.  
HUCH. Jo per las mèvas, no sè,  
Comte Arnald, si hi corre ré.
- COMTE. Ves dalt del cim de la torre  
y vés si pots distingir  
del estret sender, la raya;  
y la gent que dú atalaya  
per si hem de lluytá ó fugir.  
La clau de la galería  
que va fins al gòrch, prepara.
- HUCH. ¿Quán la voleu?  
COMTE. Pórtala ara,  
per si fugir convenia.  
Després, per si pot l' estol  
entrá á la fi en lo castell,  
la porta del pas aquell  
guardarás, pus aixís molt  
temps tindrém, qu' avants de sè  
de sos golfs' alsapremada,  
tindrè jo estona sobrada  
per ser ja lluny.
- HUCH. Está bè.  
(*Surt foro dreta.*)



## ESCENA VIII.

COMTE ARNALD.

COMTE. An' qu' aumenta mon terror  
de l' astrólech lo pressagi,  
no ha de fer que jo no fagi  
per lliurar 'm de son furor.  
¡Aydám, infern, en ma pena,  
y si avuy no caich exánime,  
't juro durte mon ánima,  
al serne mort, en ofrena!  
Ja que 'l cel ha estès lo vel  
'vuy de la mort sobre mí,  
per 'l cel que no s' ha de dí'  
que no he lluytat ab lo cel.  
(*Se 'n va porta dreta.*)

## ESCENA IX.

GALCERAN, luégo N' ADELETA.—(Entra tapat ab la capa  
hasta 'ls ulls).

GALCERAN. ¿Será vritat, Dèu del cel?  
¡Ella!.. ¡Ella aquí!.. ¡N' Adeleta!  
Benhaija qui á aquest castell  
ha guiat la planta mèva;  
qu' encar' que dins d' ell la vida  
poch segura hi puga veurer...  
¿qu' altra cosa mès voldria  
que poguer morir per ella?  
¡Cambra!.. Capsa d' or y argent  
que guardas prehuada perla!...  
Sól, qu' al besar sas petxadas  
tos encatifats enmelas...  
¡Ayre! brodat de sospirs  
de la boca la mès bella,  
jo us salut, com lo romeu  
que tornant de llunyas terras  
ovira al fi son casal  
del alt-puig en la carena.  
¡Ella!.. Així en lo purgatori  
(*Mirant porta esquerra.*)  
als penats ha d' apareixer,  
quan á lliurarlos devalla  
lo bell ángel de remensa.  
¡Benhaurada realitat!  
N' ADELETA. ¡Ah!.. Galceran. (*Trasportada de goig.*)  
GALCERAN. ¡Reyna mía!  
N' ADELETA. ¿Será cert que no somnia

mon cervell?

GALCERAN. ¡Jorn anhelat!

Tan sols volia eixa sort  
avants d' anar á mori:  
véuret amorosa ab mí,  
un cop sols' ans de ma mort.

N' ADELETA. Morir tu, ¡oh! calla, calla.

No 'm dongas pena qu' enuja,  
are qu' al cor, dolsa pluja  
del cel, sembla qu' hi devalla.  
Mira en los ulls mon amor,  
qu' amor á n' els téus demana.  
¿Qué? ¿No pot una germana (*Ab deliri.*)  
tambè aymar ab tot lo cor?

GALCERAN. ¡Oh! N' Adeleta, no acabis,  
pus mon goig lluny torno á veure,  
pensant que hi há qui s' abeura  
en lo néctar de tos llavis!

N' ADELETA. Ab puresa crestallina  
duch encar de núvia 'l vel,  
com pura es, crehuat lo cel,  
la llum del sol ponentina.

GALCERAN. De mon cor has fet fugir  
lo que 'm daba mès feresa.

N' ADELETA. Mes, dígam; ¿y la Comtesa?

GALCERAN. En almoynar monastir  
son dolor al pit ofega,  
causat per qui, sens pietat  
honra y casal l' hi ha robat;  
y sino que dins mí brega  
lo desitg y lo deber  
que ab pols desfán ma esperansa,  
trasversaría ab ma llansa  
son cor dur com son esberch.

N' ADELETA. Ton pare es.

GALCERAN. ¡Per mon mal fat  
lo mon ho diu; y si ho es,  
may mon cor me n' ha dit rés,  
si algun cop li he preguntat!  
¡Quantas voltas al reclam  
d' hermosa nit falaguera  
sentat en seca olivera,  
mitx escluixida p' el llamp,  
á mos recorts m' entregaba,  
sens' sentir de la ferida,  
encar' no del tot garida,  
las punyidas que 'm donaba;  
y si de mon pare may  
volia sentir 'm cofoy,  
dints de mí sentía l' óy...  
un destell d' amor ¡jamay!...

N' ADELETA. Galceran, fins me fa horror  
de que aquí vagis seguint;  
temo que aquí algú venint...

GALCERAN. ¡Vols que me 'n vagi!.. (Queixós.)

N' ADELETA. Tinch por.

De la negra nit al ombra,  
encar' pots passá 'l rastell;  
vès, qu' es per tu aquest castell,  
arbre que mata ab sa sombra.

GALCERAN. Ordres á la guarda han dat  
per ningú entrar ni surti,  
pero an' que no fòs així,  
jo no 'm moch del tèu costat.

## ESCENA X.

Mateixos, PATJE, foro dreta.

PATJE. Senyora, ¡senyora mía!

N' ADELETA. Manrich, ¡qué passa?

PATJE. Que aixins  
qu' ha acabat d' arribá 'n Franch,  
l' han registrat, y de dins  
de la gonella, unas lletras  
li han tret que duya ab inginy  
y al cap de poch ja 'l torment  
li arrancaba entre mil crits  
tot lo plan que concertat  
teníam pera fugir.

N' ADELETA. ¡Mare mía!.. ¡Mare mía!  
¡Galceran!

GALCERAN. Gelada tinch  
tota la sanch de mas venas  
que 'l cor no pot englotir.  
¡Lleò soch, que ab lligaduras  
de ferro á un jou l' han cenyit  
y se sent dints lo clinatje  
lo bastò que 'l va punyint!...

PATJE. ¿Qu' hem de fer? Pot sè are 'l Comte  
dona ordres per detenins...

N' ADELETA. Y pensá en lluytá' es follia.

PATJE. Cap-tallat va mirant si  
pot sobornar part de forsa,  
pero es dubtòs lo surtirn.

N' ADELETA. ¡Que la Verge 'ns donga ajuda!  
Vès, Manrich, y vina á dir  
si veus que 'l Comte s' atansa. (Surt.)  
Vèsten, no fassas que aquí, (A Galceran)  
no vulgas qu' enfront mos ulls  
te fassa 'l Comte morir.

¡Vèsten per Dèu! No m' ho neguis.  
GALCERAN. Impossible... ¿Aquet burgit?..  
(*Mirant á fora.*)

N' ADELETA. ¡No m' espantis!  
GALCERAN. Es de fora.

Sembla que 's veu reflectir  
brill de capells.

N' ADELETA. ¿Qué serà?

GALCERAN. De l' esplanada surtir  
veig bultos d' extranyas formas.  
Còrren al mur los de dins.

N' ADELETA. Enarbolan la senyera.

GALCERAN. Clavan lo pont llevadis  
en senyal de no rendirse.

N' ADELETA. ¿Qu' es aquell llum que 's veu lluhir,  
del mònt á mitja vessana?

GALCERAN. Hatxas son, y d' entre mitj  
s' alsa 'l penò d' Aragò.  
Ters reyal serà que aquí  
no li volen doná entrada.  
¿Y cap indret per sortir  
tens del castell?

N' ADELETA. ¡Impossible!

Sols Dèu pot allunyá 'l risch!

GALCERAN. ¿Qu' es aquet salt del Templari  
de que m' han parlat? Precís  
es fá lo sortir per ell.

N' ADELETA. Terror fa 'l salt; es aquí.

(*N' Adeleta escorre la cadena de la porta del salt del  
Templari y cau la porta per la banda de fora. Se  
veu lo cel estrellat.*)

GALCERAN. ¡Dèu del cel!... Lo cap se 'n vá  
de mirá, abaix.

N' ADELETA. Ja t' ho he dit.

GALCERAN. Las vergas de las ballestas  
ja van p' els aires bronzint.

(*Surt Huch foro dreta ab una corda.*)

## ESCENA XI.

Mateixos. HUCH, després la guarda de sis ballesters y més  
tart PATJE y CAP-TALLAT.

N' ADELETA. ¡L' Huch!... Fes, per Dèu, que no 't vegi.  
(*Galceran mitx s' amaga ab lo cortinatje de la finestra  
ó balcó.*)

GALCERAN. (¿Qué vè á buscá aquet á aquí?)

HUCH. (Quatre jerros n' he vuydat  
per pogué agafá esperit.  
Al comte porto la clau  
de la galería: tinch

jo per qui millor surtida...

Lo salt dóna al fosso, y

ab l' ajuda d' una corda...

¿Obert?... ¡Qu' es estrany!... Aixís:

(*Penja la corda després de pensar un moment.*)

veig qu' hi près molt bè la mida.

Ja estich segur. Are tinch

d' apresarne la Comtesa.)

(*Al girarse la veu, y diu:*)

Dèu vos quart.

N' ADELETA.

(¡Dèu benehit!)

¿Qué porta 'l noble escuder? (*Ab ironia.*)

HUCH.

Malas novas, ma senyora.

Per ara heu de vení ab mí.

N' ADELETA.

¿Pot saberse ahont?

HUCH.

A la torre.

N' ADELETA.

¿Y qui tal ordre ha donat?

HUCH.

Vaya una pregunta!... 'L Comte.

GALCERAN.

(M' afòlla sols escoltar  
aquesta conversa.)

HUCH.

Y prompte

feume mercé de venir.

N' ADELETA.

Si de cas, será á la forsa.

HUCH.

Si ho voleu, aixís será.

GALCERAN.

(¡Oh!)

(*Volent sortir.*)

N' ADELETA.

(¡Per Dèu!)

(*A Galceran.*)

HUCH.

Jo, quan un' ordre

'm comandan, sè cumplirla;

vindreu de grat, ó per forsa.

(*Volent agafarla.*)

GALCERAN.

En detrás.

(*Surtint.*)

HUCH.

¡Qué!... ¡Galceran!

GALCERAN.

Sí, jo soch; y si un pas dónas,

xuclarán eixas catifas

lo brí de ta sanch traidora.

HUCH.

¡A mí, la guarda!

N' ADELETA.

(¡Qu' has fet!)

(*Surten sis soldats.*)

GALCERAN.

Vinga á mí la guarda tota,

que no pasará las fitas

qu' en lo vent mon ferro pòsia!...

HUCH.

¡Sus, y á n' ell!

GALCERAN.

(*Desveyna.*) ¡Desperta ferro!...

PATJE.

¡Desperta ferro y Sant Jordi!

(*Desde dalt la muralla ab l' espasa nua.*)

CAPTALLAT.

¡Cabell d' or!...

(*Adelantantse.*)

GALCERAN.

¡Vos!

CAPTALLAT.

Apreseulo.

(*Los soldados agafan á Huch y se l' emportan.*)

HUCH.

¡Traidors!

CAPTALLAT.

Y á dins de la torre.

PATJE. Mi senyora... (A N' Adeleta.)  
(Patje y N' Adeleta parlan baix.)

CAPTALLAT. A vostres peus  
permeteu, senyor, que 'm pòsia.

GALCERAN. Alsa, no comprench...

N' ADELETA. (Al patje.) ¿Y 'n Franch?

PATJE. Penja ja de l' alta forca.

N' ADELETA. ¡Mare mía!... ¡Pobre nin!

PATJE. Desde 'l balcò podreu vòrel.

(S' en van al balcó.)

(Mentres han parlat lo patje y N' Adeleta, Cap-tallat  
ha enterat á Galceran de qu' es fill del rey).

GALCERAN. ¡Jo Infant d' Aragò!

CAPTALLAT. Sí, vos.

Cambiar los nins va sè forsa;  
os várem dá' á n' en Ferrandi  
pus el d' ell era á la fossa,  
ja qu' en Ferrandi pagaba  
y 'l rey no.

GALCERAN. ¡Oh! ¡A las horas  
no soch fill de la comtesa  
ni del comte Arnald? ¡Ab honra  
pot ser mèva N' Adeleta!...  
Com lo juy al cor hi brolla...

N' ADELETA. ¡Galceran!

(Lo patje va á formar grupo ab Cap-tallat.)

GALCERAN. Ja mon amor  
podrà darte.

N' ADELETA. ¿Tu?

GALCERAN. Lo comte...  
al destaparse mon cel,  
l' ha d' embolcallar la boira.

N' ADELETA. ¿Qué vols dir?

GALCERAN. Tot ho sabrás;  
mes ans, lo lluytar es forsa.  
¡Bras de ferro!

CAPTALLAT. Mon senyor...

GALCERAN. ¿Pots disposar d' alguns homens?

CAPTALLAT. Per lliurar á la comtesa  
m' están esperant á fora.

N' ADELETA. Que 't matarán...

(Lo patje y Cap-tallat s' en van á mirá á fora per la  
plataforma de la muralla.)

GALCERAN. No; no temis.

La banda que m' apresona  
lo pit, y que batejada  
encar no ha sigut, victoria  
'm dará, m' ho está dihent  
del cor lo batall ab forsa.

CAPTALLAT. Senyor, no perdém més temps,  
que reculan los de fora.

GALCERAN. Nostra vista resoldrá  
lo combat.

N' ADELETA. ¡Oh!..., no t' espósias.

GALCERAN. No 't moguis d' aquestas cambras...  
¡Adèu, mon bè!... (S' en van.)

## ESCENA XII.

N' ADELETA, luégo COMTE ARNALD.

N' ADELETA. Dònam forsa,  
Verge pura y mare mía!...  
Fès que 'n Galceran no mória.  
Mes si una existencia fos  
precisa al cel, ¡oh. Senyora!  
que no sía pas la sèva,  
mon cor la mèva vos dona.

(Surt lo Comte fóro esquerra, trasportat, sens rés al cap  
y tractant de dissimular lo sèu terror. N' Adeleta 's  
queda espantada arrimada á la paret.)

¡Lo Comte!... ¡ah!

COMTE. No es tot perdut...

Encara qu' entrès la forsa,  
la clau de la galeria  
segura sortida 'm dòna.  
¿Mes, per qué fuig mon valor,  
y un fret gel mas venas corre?

N' ADELETA. (¡Déume forsas, mare mía!)

COMTE. No goso aguaytar á fora.  
¡Per escarpia ó coltellada (Pensatiu.)  
m' ha dit!... encar sembla qu' ouhen  
mas orellas, las paraulas  
d' aquell malehit astrólech.  
Ja N' Adeleta deu ser  
engrellonada en la torre.  
Ja á n' el Huch per degollarla,  
si es qu' entran, li he dat ordre,  
pus á la fóssa ha d' anar  
si 'l fugir ó mori 'm toca.

(Remor á fora. Lo Comte corre á la muralla.)

¡Aquets crits!... en mon esbars  
crits de victoria ressonan. (Mirant.)

(N' Adeleta crusa l' escena tota conmoguda y tracta d'  
amagars' en front lo setyal de l' esquerra.)

Los del rey van de fugida...

¡Cóm lo joy al cor hi brolla!

(Soroll de nacre.)

Toca retirada 'l nacre...

¡Salvát sòch! (Baixant á la escena.)

N' ADELETA. 'M faltan forsas...

COMTE. A la fi l' infern ne triunfa.

(*Gran remor y soroll de armetj y toch de nacres mès pròxim.*)

¿Qu' es aixó?... Estranya forsa  
(*Enretira ab una rebolada lo cortinatje del balcó y mirant per ell, diu.*)

de dins del castell, als mèus  
ataca, ¡traició fellona!  
¡Ja torna á bregar l' estol!  
¿Es un llamp del cel ó un home  
aquell de la blanca banda  
que las teyeras 'm mostran?  
Jo conech aquesta cara...

(*Ab gran rabia.*)

¡Encés infern me socorra!  
¡Galceran!... ¡No!... Son mos ulls  
que fòlls m' estrefán sas formas.  
Ha rebassat la senyera  
dels alts marlets... Are torna...

(*N' Adeleta deu anar demostrant l' efecte de las paraulas del Comte.*)

ja l' encerclan mos soldats!

(*Crits y soroll de cadenas.*)

Vensuts, sí... Ja la cridoria  
s' ou del estol victoriòs  
qu' ardit lo pont enderroca. (*Pausa.*)  
¡Rebull mon cap com foguera!

(*Separantse del balcó.*)

¡No será, malehit astrólech,  
d' escarpia ni coltellada!  
Huch y sos foners, 'm donan  
espay per fugir d' aquí,  
avants d' aterrar la porta!

(*Al anarsen veu á N' Adeleta.*)

¡Ah!... ¿Tu aquí... quan me pensaba  
(*Ab riure endemoniat.*)

qu' era la presò ta fossa?

(*Agafantla y portantla á la finestra.*)

¿Mira ton ayment... Lo veus?  
Pus no tornarás á vórel.

N' ADELETA. ¿Qué voleu dir!

COMTE.

Qu' en quan pugí

trovará l' estancia sola,  
pus jo, prest, serè molt lluny,  
y tu á baix dels fossos morta.

N' ADELETA. ¡Mare mía!... ¡Mare mía!

COMTE.

No; no hi haurá qui't socorria,  
qu' al corredò ab sos foners  
Huch está guardant la porta.

(*L' agafa arrastrantla al salt.*)

N' ADELETA. ¡La vida, Comte, la vida!

¡Ampáram, Verge piadosa!

COMTE.

¡Desafio al cel que 't salvi!



## ESCENA ÚLTIMA.

Mateixos. GALCERAN, CAP-TALLAT, PATJE y quatre soldats, tots ab las espasas nuas.

GALCERAN. ¡L cel, donchs, t' admet l' aposta!

COMTE. ¡Ells!

N' ADELETA. ¡Galceran!

COMTE. (*Ab riure sardónich.*) ¡Quants traidors!

GALCERAN. ¡Á ell! (*Adelantantse.*)

COMTE. ¡Alto aquí, ó cau morta!  
(*Amenasantla ab lo punyal.*)

N' ADELETA. ¡Dèu etern!

GALCERAN. ¡No; ja 'm deturo...

Comte Arnald!

COMTE. Si un pas més donas,  
fita poso de sa vida (*Alsant lo punyal.*)  
en son cor que tan adoras;  
y tal com un jorn me feres  
ab lo punyal, com llavorans,  
te tirarè sas despullas  
per veurer com t' hi acòtas.

GALCERAN. ¡No! (*Aterrat.*)

COMTE Aixís, donchs, no avansis,  
que ni tu ni 'ls que t' envoltan  
poden de la mort lliurarla:  
ó p' el ferro, ó per la gola!...  
¡Mira si es lo cel, ó jo  
que tè de guanyar la aposta!

(*Al anar á tirarla, surt Farrich pel forat del salt y mata al Comte y 'l tira á baix.*)

FARRICH. ¡El cel, Comte malehit!

N' ADELETA. ¡Galceran! (*Corrent á ell.*)

FARRICH. ¡L' infern se t' óbria!

(*Van surtint soldats, patjes ab hatxas encesas, ballesters, gonfanons del ters reyal que 's quedan p' el fondo y murallas.*)

GALCERAN. ¡Justicia del cel!

N' ADELETA. ¡Dèu mèu!

Tingueu d' ell misericordia.

(*Alguns soldats miran á baix del salt. Músicas á fora.*)

GALCERAN. Farrich, ¿cóm podré pagarte...?

FARRICH. Ja me l' ha pagada 'l Comte.

GALCERAN. ¡El rey!... Aném á tirarnos  
á sos peus, y ja que 'm dona  
un punyal d' or ton amor  
y una corona 'm don' honra,

farè grabá en mon escut,  
sobre camp de tinta roija,  
en un quartel, lo punyal  
y á n' el altre, la corona.

*(Si las condiciones del teatro ho permeten, quan comensi á baixar lo teló 's veurá en lo forillo, figurant qu' entra en aquell moment, colocat sobre andas, lo rey En Jaume 'l Just.)*

*(Dreta y esquerra lá del actor.)*

FÍ DEL DRAMA



# OBRAS DRAMATICAS

DE

A. FERRER Y CODINA

---

- LAS RELIQUIAS D' UNA MARE, drama en 3 actes.  
UN JEFE DE LA CORONELA, drama en 3 actes.  
LO GAT DE MAR, drama en 4 actes.  
LO PAJÈS DE L' AMPURDÁ, drama en 3 actes.  
LA CASA PAYRAL, (1) drama en 3 actes.  
UN MANRESÁ DE L' ANY VUIT, drama en 3 actes.  
LO PUNYAL D' OR, drama en 3 actes.  
PERÓ, comedia en 1 acte.  
AUCELLS D' AMÉRICA, comedia en 1 acte.  
LA PERLA DE BADALONA, comedia en 1 acte.  
REMEYS PER FÓRA, (2) comedia en 1 acte.  
UN RUIJAT, (3) comedia en 1 acte.  
LLUCH-LLACH, sarsuela en 3 actes.  
CATALANS Á ORIENT, sarsuela en 2 actes.  
CELOS D' UN REY, sarsuela en 1 acte.  
HISTORIA NATURAL, sarsuela en 1 acte.  
OTELLO, parodia en 1 acte.
- 

---

(1) Colaborada per N. Mulet.

(2) Id., per A. Pallardó.

(3) Id., id., id.